

hiruka

187. zenbakia
2022ko urria

ARTEKALE

Kaleak koloreztatuz

URRIA➤AZAROA

HAURRAK

PING PANG
XABI LARREA

URRIAK 16 IGANDEA 18:00 / 10€

ANTZERKIA

LAGUN BELTZ ASKO
ADOS TEATROA

URRIAK 20 OSTEGUNA 19:30 / 10€

MUSIKA

TRIZAK eta HARKAITZ CANO
ZERBAIT GERTATZERA DOA
EDOZEIN UNETAN

URRIAK 22 LARUNBATA 21:00 / 8 €

MUSIKA

ODEI BARROSO
TERAPIA

AZAROAK 4 OSTIRALA 21:00 / 5 €

94 466 0123
kulturetxea@getxo.eus
www.getxo.eus

Aurkibidea

- 4 Puntua eta kontrapuntua
- 5 Erretratua
- 6 Zelan bizi izan dute nerabeek pandemia?
- 10 Herriz herri
- 16 Naturaren behatokitik
- 17 Hasi eta hazten jarraitu
- 18 Hirudika: Artekale
- 24 Imanol Uri, Bertsolari Txapelketa Nagusian
- 28 Agenda
- 30 Lehen/Orain eta Uribitakora
- 31 Musikhariak
- 32 Dabid Martinez Perez, Eremu Hurbileko Poesia
- 33 Enara Garcia Elkoroaristizabal, zinemagilea
- 34 Jone Oliban, arraunlaria
- 35 Markel Fernandez Soto, atleta
- 36 Iritziak eta horoskopoa
- 37 Usategi
- 38 Zinez diot eta Irakurrian
- 39 Pil-pilean
- 40 Hirukira Olgetan: umeentzako denbora-pasak
- 43 Zozketak

hiruka

HIRUKA kooperatiba elkarte

Helbidea: Martikoena, 16, 2.a · 48992 GETXO

e-posta: hiruka@hiruka.eus

Posta-kutxa: 171

Telefonoa: 944 911 337

Publizitatea: Maria Gorostiola

Erredakzioa: Iker Rincon Moreno, Hodei Torres eta Ander Zarraga

Diseinua: Artefakto

Kudeaketa eta administrazioa: Ziortza Merino

Zenbaki honetako kolaboratzaileak: Bea Sever, Iñigo Astiz, Xabier Buenetxea, Nerea Garcia, Irati Diaz, Koldo Tellitu eta Joseba Santxo

Filmazioa eta Inprimategia: Gertu Inprimategia

Lege-gordailua: BI-2022-2014

ISSN: 2386-98-95

Ale-kopurua: 5.000

CC-BY-SA

Erakunde laguntzaileak

Bizkaia
*foru aldundia
diputación foral*

Aldizkari honek Bizkaiko Foru Aldundiaren laguntza jaso du.

**EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO**

Kultura eta Hizkuntza Politika
Sailak (Hizkuntza Politikarako
Sailburuordetzak) diruz lagundua.

Ezberdintasunak balore

BEA SEVER Sexologoa

Urte gutxi dira, gure artean lehen aldiz, pertsona transexualen belaunaldi bat txikitatik identitatea onartua izan zuela. Haur horiek hazten joan dira, eta hainbat gauza ikasi dugu. Batetik, ukatuak izan zirenen aldean bizitza kalitate hobea dutela, ia berdinen parekoa. Bestetik, gorputzaren bizipen hobea dutela. Hala ere, ez beti espero genuen bezain ona. Nahiz eta euren genitalekin gatazkarik ez izan, horien arabera gaizki izendatzen dituztela edo horrek gehiengoarekiko ezberdin egiten dituela ulertu eta askotan arazoak sortzen dira. Bereziki eskolan irainak eta bazterkeria badago. Gero, pubertaroan neskato gehienek ez dute bizarrik ateratzea nahi eta mutiko gehienek ez dute bularrak haztea nahi. Ekiditeko, medikuntzak duela 30 urte baino gehiago beste egoera batzuetan erabiltzen dituen baliabideak badituzte. Orduan, epaitzen ditugu: «Zure gorputza onartu beharko zenuke», etab. Zeuk zurea onartzen al duzu, arauaren arabera bada ere? Bizardun neska banaiz ez nauzu begiratuko? Arazorik gabe erlazionatuko naiz? Ez naute erasoko? Lanik lortuko dut? Gauza asko ikasi dugu urte hauetan; horietako bat, gizartea aldatu behar dugula haur horiek gure abiapuntu beretik irtetarik badute.

Euskararen igerian egin ezina

IÑIGO ASTIZ Berria-ko kazetaria

Igerilekuan, bere lehen besokadak jainkotiarrek direla dio Angel Erro idazleak, eta gizatiar bilakatzen direla ondorengoak: baldarragoak eta itsusiagoak, nekearen ondorioz. Bada, igeriketaz eta nekeaz idaztea dagokit oraingoan, Erandioko Udal Kiroldegiak gaztelera hutsean eskaintzen baititu haurrentzako ikastaroak. Nekea baino ez dut sentitzen halakoekin, itxuraz, Euskaraldiarekin, Euskararen Egunarekin eta bestelako festetan parte hartzen duten udal ordezkariak, gero sekula ez dutelako euskararen aldeko grina bera erakusten egunerokoan. Erandioren soziolinguistikaren parekoa den edozein herritan, euskararen alde ez egitea, haren kontra egitea da.

Nekatzeraino errepikatzen zaigu euskararen kasuan ezagutzatik erabilerarako saltoa emateko ordua dela. Erandioko udal ordezkariak ere sarri errepikatuko zuten leloa. Euskara zehar-lerrotzat izango dute lanerako. Baina gero heltzen da saltoa egiteko unea, eta urik ez igerilekuan. Euskararen alde egiteko sortutako azpiegitura hori guztia, azkenean, erabaki pertsonal batera mugatzeko.

Euskaraz eskolatutako haur horiek azkar ikasiko dute euskaraz bizitzea beti izango dela korrontearen aurka igeri egitea. Baita euskararen alde omen daudenekin ere.

Puntua eta kontrapuntua **Bi urteko pandemiak nola eragin die gazteei?**

Kezkak

**NAROA
TORRALBA
RODRÍGUEZ**
Larrabasterra

*Pandemiak okertu
al digu burua?
Igo al da zerbitzuen
ratio kopurua?
Kontatzeak eman arren
sarri apurua,
prebentzioa izan arte
dohain, segurua;
zaindu beharko dugu
gure ingurua.*

*Nahiz ta askok ahaztuta
duten garai hura,
gure kezka ekarri
nahi dugu kantura.
Gazteongan sumatzen
dut pena, ardura...
Ni ere begiratz
nago ingurura;
guk zaintzen ez badugu
nork zainduko du ba?*

**INAZIO
VIDAL
GURRUTXAGA**
Leioa

Ane Portillo Blanco Biokimikaria

«Emakumeen libidoa baztertuta dago zientzian»

25 urteko biokimikari berangoztarrak CAF-Elhuyar saria jaso du «Emakumeen libidoaren heriotza: epaiketa garaia» dibulgazio-lanari esker.

TESTUA: JULEN NAFARRATE • ARGAZKIA: HODEI TORRES ▶

Gutxi berba egiten da sexualitateaz. Gutxiago emakumeen sexualitateaz. Eta are gutxiago emakumeen libidoaz, sexu-grinaz edo plazeraz. Hausnarketa horretatik abiatuta, dibulgazio-lana kaleratu du Ane Portillo biokimikari berangoztarrak: «Emakumeen libidoak duen ikusgarritasun falta oso nabaria da medikuntzan». Gazteak CAF-Elhuyar saria jaso du *Emakumeen libidoaren heriotza: epaiketa garaia* lanagatik. «Ez nuen espero halako sari bat jasotzea, baina pozik nago gai honi ikusgarritasuna emateko balio izan duelako».

Emakumeen sexualitatea edota plazera sentitzeko gaitasuna erabat baztertuta dago zientzian: «Benetan harrituta nago, oso ikerketa gutxi egin direlako arlo honetan». Esa-

te baterako, emakumeek hartzen dituzten pilula antisorgailuek sor ditzaketen albo kalteak nahikoa aztertuta ez daudela iritzi dio: «Lagun taldean sortutako elkarrizketa batean konturatu ginen antisorgailu horiek eragin kontrajarriak sortzen dituztela gure gorputzetan. Batzuei, adibidez, libidoan eragiten diete. Erantzun bila ikertzen egon naiz, baina topatu dudana erabat kontrajarria da, ez delako nahikoa ikertu gai hau, badirudi ez dela nahikoa garrantzitsua, eta bada». Dioenez, horrek ez du esan nahi pilula horiek txarrak direnik, «baina bai hobetu daitezkeela asko». Sexualitatea orokorrean medikuntzan nahiko alboratuta egon dela uste du Portillok: «Tabu bat izan da, pazienteek ere ez zizkieten medikuari euren sexu-arazoak kontatzen. Eta ez bada horretaz berbarik egiten, ezin da konponbiderik bilatu. Badirudi zorionez belaunaldi berriakaz egoera aldatzen ari dela».

Dibulgazio-lan honen edukia berritzailea izan da, baina baita bere forma ere, epaiketa bat irudikatu duelako: «Labo-rategia ez da nire mundua. Nire arloa irakaskuntza da, eta horregatik, agian, saiatu naiz zientzia modu errazean eta pedagogikoan azaltzen». ◀

**Itzaletik
erdigunera;
zelan bizi
izan dute
gazteek
pandemia?**

Nerabeek pandemia-garaian bizi izandakoak eta euren papera zein izan den azaltzeko erakusketa ibiltaria antolatu du hilabeteotarako Bi · hotz elkarteak. Bost infografiatan, joan den urtarrilean dozenaka gazte gaz abiatutako sentsibilizazio-tailerretan ateratako ideiak eta ondorioak azaleratuko dituzte, «isildutako ahotsak erdigunean jarrita».

TESTUAK: **IKER RINCON MORENO**

ARGAZKIAK: **HODEI TORRES · BI · HOTZ ELKARTEA ►**

Pandemiaren krisiak bigarren mailan jarri ditu gazteak eta nerabeak, birusak eragindako heriotza-tasa txikiena duen kolektiboa delakoan. Hala ere, salbuespenezko egoera horrek beste modu batzuetan eragin dio gizatalde horri. Nola bizi izan zuten nerabeek krisi hori? Entzun al zaie konponbide kolektiboa bilatzeko momentuan? Nola irudikatu dituzte hedabideetan? Azken ildo horretan, pandemia be-tan, nerabeak hedabide eta norbanako askoren jomugan egon ziren: positiboen gorakada euren errua zela, ez zituztela neurriak behar bezala betetzen edota arduragabeak zirela; askotariko akusazioak entzun eta irakur zitezkeen nonahi. Baina, hala izan zen hori guztia? Zer sentitu zuten gazteek garaiotan? Kontakizun «ofizialak» dioenagaz bat egiten dute? Zelan bizi izan zuten eurek pandemia? Bada, galdera horiei erantzun guran, eta haien kontaketa erdigunean jartzeko asmoz, «Itzaletik erdigunera» izeneko sentsibilizazio proiektua garatu dute aurren Bi · hotz elkarte-kide Ederra Zabala Urrutiak eta Magdalena Lopez Gorritxok, Getxoko Udalaren Gizarte Kohesioaren Arloak lagunduta.

Egitasmo horren bitartez, Lauro ikastolako, Europa ikastetxeko eta Gaztetasuna aisialdi-taldeko 12 eta 18 urte arteko dozenaka neska-mutil batu eta horiekaz tailerrak egin zituzten joan den ikasturtean, bederatzi taldetan banatuta. Elkartekoek diotenez, hezkuntza formal eta informaleko gazteen erreallitateak batu gura zituzten, baita hezkuntza publiko eta pribatu-koak, «baina, zoritxarrez, horretan hanka-motz gelditu gara, ezinezkoa izan zaigulako gure proposamena ikastetxe publikoetan egokitzea, aurkeztu genuenerako ikasturtea antolatuta zutelako», aitortu dute. Dena dela, nolabait, aisialdi-taldean ibilitako gazteak hezkuntza-eredu bietakoak direla-eta, erreallitate biak jaso dituztela azpimarratu dute, «nola edo hala».

Ederra Zabala Urrutiak azaldu duenez, pandemiari lotutako ahots batzuk ez dira entzun azken hiru urteotan. Are gehiago,

deitoratu du gatazka politiko edo soziopolitikoren bat jazotzen denean, menpeko taldeei begiratu ohi zaiela, haien ardura izango balitz bezala: «Arazoak daudenean, irtenbide azkarak bilatzeko ohitura dago, eta, horretarako errazena da errudunak topatzea. Kasu honetan, hasiera batean pertsona migratuen kontra jo bazen ere, azkenean nerabeak jarri ziren jomugan». Horretaz jabetuta, Bi · hotz elkartekoek, gizatalde horren errealtatea ezagutu guran, «Itzaletik erdigunera» izeneko egitasmoa aurkeztu zioten Getxoko Udalari, diru-laguntza jaso eta proiektuari ekiteko.

Hala, gazteek pandemia-garaian bizi izandakoak eta euren papera zein izan den jakiteko lana abiatu zuten joan den urtarrilean. Hainbat tailer burutu zituzten dozenaka nerabegaz, eta horietan jasotako ondorioak erakusketa grafiko bat egingo dute hilabeteotan Getxon, «Itzaletik erdigunera: nerabeen ikuspegitik memoria kolektiboa eraikitzen pandemia garaian» goiburupean. Urriaren 7tik aurrera bisitatu ahal izango da hori Gobela kiroldegian; ondoren, Fadurako kiroldegian, udalerriko gaztelekuetan eta Algortako Abian kulturgunean egongo da ikusgai. «Erakusketa proiektuaren azkenengo pausoa da, eta helburua da gizartearekin partekatzea zein izan den nerabeen esperientzia pandemian. Kontakizun eta errealtate horiek erdigunean jarri nahi izan ditugu, orain arte ez zaielako entzun, eta, modu horretan, udalerriko memoria historikoa garatzeko», azaldu du Magdalena Lopez Gorritxok.

SOZIALIZAZIOA ETA BAKARDADEA. Pandemiaren krisiak denok kolpatu gaitu, baina adin-tarte bakoitzari modu batera edo bestera eragin dio. Bi · hotz elkartekoek gazteen eguneroko bizitzetan, lehentasunetan eta kezketan nola eragin dien aztertzeaz gain, gizabanako gisa eta gizartearen barruan talde gisa duten ikuspegia islatu gura izan dute. Izan ere, Lopez Gorritxok zehazten duenez, nerabeak ez dira talde homogeneoa, «eta, horregatik, ezin da orokortu». Hala ere, adierazi du bidean hainbat ideia errepikatu direla, eta, ondorio nagusi gisa, «gazteek pandemia modu askotara bizi izan dutela kontutan hartuta», azpimarratu daitekeela nerabeek sentitzen dutela «bakardadean» bizi izan zutela pandemia-garaia, eta euren bizitzaren zati bat galdu egin dutela: «Lehenengo aldiz hanka sartzeko aukerak galdu dituzte, eta errore horietatik ikasteko aukerak ere. Askok esaten dute hiru urte igaro direla eta ez dutela gauza askotan esperientziarik, nahiz eta adin horrekin gauza horiek jakintzat dituztela uste den arren». Ildo horretan, Zabala Urrutiak nabarmendu du

Tailerretako ondorioak eta datuak batuta, Ememe proiektuak bost infografia

Erakusketa-datak

- **Urriak 7-14**
Gobela kiroldegia.
- **Urriak 17-24**
Fadura kiroldegia.
- **Urriak 28-abenduak 31**
Algortako eta Romoko gaztelekuak.
- **Urtarrilak 1-15**
Abian kulturgunea.

nerabeen sozializazio-garaia bat-batean eten egin zela krisi horren eraginez, «bizi-etapa oso indartsu eta esanguratsua», hain zuzen ere.

OSASUN MENTALA ZAINTZEAREN BEHARRA.

Pandemia hein batean gaindituta dagoela eta normaltasunera bueltatu garen honetan, gazteen polarizazioa nabaria dela diote Bi · hotz elkartekoek. «Nerabe batzuek oso ondo egin diote aurre egoerari, baina beste batzuek oso txarto, eta, azken horien harira, askok gaizki jarraitzen dute, eta sentitzen dute atzean gelditu direla. Are, tailer batean, neska batek arreta deitu zigun ez geundelako osasun mentala jorratzen ari, eta egia da gure taldeetan botikak hartu behar izan duten neska-mutil asko egon direla», mahai-gaineratu dute. Hori dela eta, horri guztiari buruz berba egiteko guneak sortu behar direla proposatu du Lopez Gorritxok, «eremu kolektiboak nola gauden eta zer behar dugun konpartitzeko».

FRUSTRAZIOA. Tailerretan errepikatutako sententzietako bat ere bada frustrazioa, hedabideek eta gizartearen zati handi batek nerabeak zelan irudikatzen ari zirenari aurre egiteko ezintasunagatik. «Tailerretako batean, Espainiako Estatuko hainbat hedabidetako

sortu eta horiek erakutsiko dituzte hilabeteotan Getxon.

Bi eskola eta aisialdi-talde batean burutu zituzten sentsibilizazio-tailerrak.

titularrak eraman genituen, eta, horiek aztertuta, denek esaten zuten ez zutela bat egiten akusazio horiekin», diote. Gazteak suminduta zeuden egoera horregaz, ez zelako euren errealtatea, eta ezinezkoa zitzaielako egoera horri aurre egitea; «den-denek bazekiten zer egin zuten txarto eta zer ondo, denok bezala, eta argi zuten medioek zabaldu zuten iruditegia ez zela euren». Ildo horretan, ñabardura egin dute azterlari biek, esanez euskarazko titularrak, gaztelarazkoak ez bezala, orokorrean, albisteen ikuspuntuak bestelakoak zirela: «Nerabeek bizi zutena ulertzeko asmoz sortutakoak ziren; eraikitzeak, alegia».

Dena dela, modu batean edo bestean, Bi · hotz elkartekoek ondorioztatu dute nerabe batzuk, orokorrean, kontakizun «ofizialaren» zati bat sinestera heldu direla, «azken finean, gizartea zuri buruz horrenbeste hitz egiten badu, helduko da momentu bat non era batean edo bestean horren zati bat sinetsiko duzun. Eta, ildo horretan, hainbat pertsonak mantentzen dute oraindik erruduntasun sentsazio bat».

ATERATAKO IKASKETAK. Krisi batek egoerak muturrera eramaten ditu, eta, horren ildotik, gazteek hainbat ikasketa atera dituzte bidean. Tailerretan, bederen, ondorioztatu dute ne-

Zer da Bi · hotz elkartea?

«**Hezkuntzari eta zuzenbideari lotutako bi pertsona eta ikuspegiaren arteko topaketaren emaitza da. Elkartean prozesu pertsonal eta kolektiboan inguruan lan egiten du, prozesu horiek ikertu, kudeatu eta eraldatuz, pertsonak eta taldeak garatzeko berezko eta beharrezko elementu gisa. Hau da, talde, kolektibo edo erakundeekin batera, autogobernarako eta autogestiorako tresnak, estrategiak eta egiturak garatzen ditugu»**

rabeek hainbat ikasketa atera dituztela, hala nola jakiteko zeintzuk diren euren benetako lagunak. Halaber, pandemia-garaian, murrizketa guztien ondoren, denboraren eta aukeratzeko ahalmenaren balioaz are gehiago jabetu zirela nabarmendu dute.

EGOERAZ KONTZIENTEAK. Gizarteak, orokorrean, irudikatu gura izan duena baino «askoz hobeto» ulertu dute neska-mutil gazteek pandemian gertatutakoa, «eta euren errealtatea bizi izan dute bestelako errealtate kolektibo baten barruan. Ez dira atzetuta egon, ikusarazi nahi izan diguten bezala, eta uste dena baino kontzienteagoak izan dira».

Ildo horretan, Bi · hotz elkarteko kideek nabarmendu dute inoiz ez dagoela kontakizun bakarrik, «eta memoria egiten saiatzea istorio bakarra egongo balitz sinetsita, orduan, ez da memoriarik egongo. Alde bakoitza berea gailentzen saiatuko da hori nabarmentzeko, baina memoria egiteko onartu beharra dago beste hamaika ikuspegi ere badaudela». Hori dela eta, azterlariak iragarri dute bigarren fase bat abiatu gura dutela pertsona nagusien errealtatea jasotzeko. «Interesgarria iruditzen zaigu kontraste hori egin ahal izatea. Izan ere, memoria historikoa kontrastea ere bada». ◀

Getxo HAPO berria onartuta, hasiera batean

Hirigintza planak herritarren alegazioak jasoko ditu orain

HAPO berriaren dokumentua onetsi du hasiera batean Getxoko Udaltzatza, EAJ eta PSE-EEren aldeko botoakaz. PP abstenitu egin da, eta besteak kontra egin dute.

Udalerriko Hiri Antolamenduko Plan Orokor (HAPO) berriaren dokumentua onetsi du hasiera batean Getxoko Udaltzatza irailaren 30ean egin zuen ezohiko bilkuran, gobernu-taldearen (EAJ eta PSE-EE) aldeko botoakaz. PP abstenitu egin zen, eta EH Bildu eta Elkarrekin Podemos taldeek kontra bozkatu zuten. Halaber, ezetsi egin ziren EH Bilduk aurkeztutako osoko zuzenketa eta Elkarrekin Podemos taldeak aurkeztutako 33 zuzenketa partzialak.

Bizkaiko Aldizkari Ofizialean argitaratu ostean, jendaurrean erakusteko eta herritarrek alegazioak aurkezteko epea hasiko da. Aurreikusita dago urriaren 15etik urtarrilaren 15era arte herritarrek parte hartzeko hainbat ekin-tza egitea (hitzaldiak edo azalpen-saioak auzoetan, erakusketak, bilerak...). Horien datak laster jakinaraziko ditu Getxoko Udalak.

Udal-gobernuak (EAJ eta PSE-EE) nabarmendu duenez, «HAPO berriaren bidez aurre egingo zaie aurreko hirigintza-araudiko anarkonismoei eta, aldi berean, ikuspegi soziala, fisikoa, ekonomikoa nahiz ingurumenekoa jorratuko dira, horietako bat ere nagusitu barik,

HAPO berriak 4.601 etxebizitza eraikitzea aurreikusten du.

Urriaren 15etik aurrera

Aurreikusitakoaren arabera, herritarrek urriaren 15etik urtarrilaren 15era arte aurkeztu ahal izango dituzte alegazioak.

garia ondo kokatutako plana lortze aldera. Hala, jasangarritasunari dagokionez ere integratutako HAPOa izango da; izan ere, orain ditugun beharrianak aseko ditu etorkizuneko belaunaldiak izango dituzten beharrianak arriskuan jarri barik».

Oposizioak, bere aldetik, uste du plan horrek ez dituela udalerriak dituen arazoak konponduko, eta, halaber, HAPOa egiteko jarraitu den prozesua zalantzan jarri dute, baita plan berrian jasotako udal-erreduren kontra egin ere. Gainera, dokumentua gobernu-ko botoakaz bakarrik aurrera atera izana kritikatu dute, besteak beste. ◀

SANIKOLAS
TRASTOKA

ERDIGUNEAN ZU

SANIKOLAS.EUS
Areneazpi Kalea, 15 (48991)
Getxo, Bizkaia

Getxo Itsasadarraren azpiko tunela

Areetatik Sestaora lau minutuan, metro-zerbitzu berezi batez

Itsasadarraren azpiko tunelak Bilboko metroaren Areetako eta Sestaoko geltokiak lotuko ditu. Unai Rementeria ahaldun nagusiak jakinarazi duenez, daborduko eraikuntza-proiektua idazten ari dira eta, horren arabera, metroaren bi linea nagusien konexioa egingo dutela iragarri du.

Hasieran ibilgailuentzako tunela izango zena tunel intermodala izango da: tren batek metroaren 1. eta 2. lineak lotuko ditu Sestaoko eta Areetako geltokien artean. «'People mover' bat ibiliko da lurpeko 2.600 metro-

2028erako

Itsasadarraren azpiko tunelaren proiektuaren aldaketak ez du eraginik izango aurreikusitako eraikitzeko erritmoagaz, Unai Rementeria ahaldun nagusiaren arabera.

ko tartean, eta 300 metro tunelaren tartean izango dira».

Proiektu horregaz, egunean 5.000 pertsona inguru leku batetik bestera mugituko direla aurreikusi du ahaldun nagusiak, eta horri esker ia 20 minutu aurreztuko dutela. Izan ere, azaldu duenez, gaur egun 25 minutu behar izaten dira Getxotik Sestaora joateko, eta, proiektua amaitutakoan, lau inguruko bidaia izango da.

Horretarako aurrekontua 185 milioi eurokoa izango da, eta 2028an prest egongo da. ◀

Berango Omenaldia

Iñaki Gonzalez omendu dute euskal kulturari egindako ekarpenagatik

Aste Kulturalari amaiera emateko, Berangok hitzordu berezia izan zuen urriaren 2an. Izan ere, Udalak Iñaki Gonzalez Bilbaori omenaldia egin zion 50 urte baino gehiagotan euskal kulturari eta tokiko Otxandategi Dantza Taldeari egindako ekarpenagatik. Esker oneko ekitaldia orain bi urte egin gura zioten, baina pandemia tarteko, urri honetara arte atzeratu behar izan dute. Oso gaztea zela hasi Gonzalez Otxandategi Dantza Taldean, eta 20 urte bete orduko bazuen bertako mutilen taldeko ardura nagusia. Gerora, presidente bilakatu zen, eta denboraz ardura osoa bereganatu zuen. ◀

Urperatutako txalupa bat, agerian berriro

Jose Manuel Mates Luque itsas arkeologoaren zuzendaritzapean, XX. mendearen erdialdean urperatutako txalupa txiki bat aztertu dute Gorrondatxe hondartzan. Maiatzean egin zituzten lehenengo indusketa-lanak bertan, eta irailaren akabuan bigarrenak. Hartu beharreko datu denak eskuratuta, daborduko aztarnategia estalita dago berriro, ingurua eta ontzia bera babesteko asmoz.

urriak 22 - azaroak 10

Nafar hegoaldeko uzta euskarari puzka

Bat egiteko garaia da

Eskatu saskiak eta lagundu horien balioaren %25arekin Nafarroa hegoalde eta erdialdeko euskalgintzari.

Getxo-Leioa Gaude elkarteko beharginak borrokan

Hitzarmena duela 1.000 egun iraungita dagoela salatu dute

Joan den irailaren 26an lan-hitzarmen berri bat sinatu gabe 1.000 egun baino gehiago daramatzatela salatu zuten langileek, bi orduko paroategaz.

Joan den irailaren 26an, lan-hitzarmen berri bat sinatu gabe 1.000 egun baino gehiago daramatzatela salatu zuten Gaude elkarteko beharginek. Gogoratu dutenez, elkartearen 40 urteetan, 2018an sinatu zuten lehenengo hitzarmena, eta bakarra. Hori 2019an iraungi zen, eta, harrezkero, zuzendaritzak ez du berritu, «konpromisorik ez dagoelako», deitoratu dute langileek. Horren aurrean, irailekoa «egun historikoa» izan zela iritzita, bi orduko paroa egin zuten, «% 70eko jarraipena izan zuena».

Mobilizazioan parte hartu zuten langileek gogoratu dutenez, hainbat aldiz bildu dira zuzendaritzagaz, baina, horietan guztietan, beharginen proposamenei uko egin diela deitoratu dute. «Gure proposamenak argi daude, sendoak dira eta inoiz baino indarraldi handiagoa dute; ez dugu erosteko ahalmena galtzen jarraitu nahi, urte hauetan % 14 baino gehiago galdu baitugu, eta KPIari lotutako soldata-igoera eskatzen dugu, kontratu finko gehiago eskatzen ditugu, egun behin-behinekotasun tasa oso handi batean gaudelako eta lege iruzurrean egindako kontratazioekin, el-

Bi orduko paroa egin zuten irailaren 26an lan-hitzarmena aldarrikatzeko.

Prekarizazioa

«Langileen egoera kaxkarra ez da elkartearen ardura bakarrik. Udalek eta Foru Aldundiak ez dute konpromisorik hartu konponbidea emateko»

karteko langile guztientzako prestakuntza, euskalduntze-prozesua, lan-segurtasuna hobetzea, soldata-eskala bikoitzak haustea eta hautaketa-prozesu argi, garden eta objektiboak izatea». Hala ere, langileen egoera kaxkar hori elkartearen ardura bakarrik ez dela uste dute, beste erakunde batzuk egoera berean daudelako. Hala, salatu dute udalek eta Foru Aldundiak ez dutela konpromisorik hartu konponbidea emateko, eta prekarizatzen jarraitzeko hautua egin dutela deitoratu dute. Horren aurrean, hitzarmen probintzial baten aldeko presioa egiten segituko dutela iragarri dute langileek. ◀

Plentzia Errotabarri futbol-zelaiaren etorkizuna

Errotabarri Plentziarena izatetik pauso bat hurbilago dago

Errotabarri kirol-instalazioen lagapena 2026an bukatuko zaio Plentziako Udalarari. Data hori heldu aurretik, herriko eragileek fitxa mugitu dute eta Espainiako Nekazaritza, Elikadura eta Ingurumen Ministerioari eskatu diote kontzesioa aldatzeko, mende bat betetzear dagoen S. D. Plentziak bere zelaia gal ez dezan.

Alde batetik, irailaren 28an, Espainiako Senatuak partzialki onartu zuen EH Bilduk auzia eztabaidatzeko otsailean aurkeztutako mozioa, lursailaren lagapena luzatu edo zuzenean Udalarari jaregitea eskatzeko. Hiribilduko koalizio abertzaleak albiste txalotu du, eta «konponbidea bilatzeko bidai luze baten hasiera» dela iragarri du.

Idurre Bideguren EH Bilduko senatariak aurkeztu zuen mozioa, eta, gogoratu zuenez, kirol-instalazio horiek «40 urte baino gehia-

«Plentziak ez ditu antzeko tamaina eta ezaugarriak dituzten beste lursail batzuk, egungoak bezalako kirol-instalazioek har ditzaketenak»

ELIXABETE URIBARRI
PLENTZIAKO ALKATEA

go daramatzate lursail horretan, 1980an Ariztegi familiak kirol-erabilerarako Udalarari dohaintzan eman zizkionetik». Ordutik, Udalak kudeatu du eremua, baina Bidegurenek xehatu zuen instalazioak Itsas eta Lur-eremu Publikoan daudela, eta, horregatik, Espainiako Nekazaritza, Elikadura eta Ingurumen Ministerioak 2016tik 10 urteko lagapena eman ziola, beste kokapen bat bilatzen zuten bitartean.

Alkatearen gutuna. Beste aldetik, irailaren 23an, Elixabete Uribarri Plentziako alkateak (EAJ) gutun bat bidali zuen Estatuko Gobernuaren Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioko Kostaldeko eta Itsasoko Zuzendaritza Nagusira. Horretan, Udalarari emakida eman zion titulu funtsezkoa ez den aldaketa egitea eskatu zuen, 2040ra arte luzatzeko eskatuz. ◀

ARTOLOZAGA

Tailerrak

ANAIK

Mekanika · Karrozeria · Elektronika

**Etxean zure kotxea jasotzeko zerbitzua eskaintzen dugu!*

NEGUAN, IZAN ZURE KOTXEA PREST:

Automobileko **bateria errebisatu** eta, beharrezkoa bada, alda ezazu.

Olio, hozgarri, haizetako garbitzaile eta balaztako likidoen mailak ikusi.

Botika-kutxa egokia eta **manta** eroan.

****ITV-a gainditzeko irizpideak ematen ditugu!***

Pneumatikoak aztertu. Komeni da neguko pneumatikoak edo elur-kateak eroatea.

Argi- eta balazta-sistemak aztertu.

Haizetako-garbigailuak aztertu.

946 763 814 • talleresartolozaga.com • Gatzarriñe Kalea, 42 SOPELA

Plentzia Mendeurren-ospakizuna**Plentziako udaletxearen mendeurrena ospatuko dute aste-akabuan**

Aurten, Plentziako udaletxearen mendeurrena eta hiribilduaren urteurrena ospatuko dituzte. Hori dela eta, Udalak eta Plasentia de Butron museoak hainbat jarduera prestatu dituzte hilarren 7tik 9ra bitarterako.

Hasteko, udal-eraikinaren 100 urteko historia batzen duen erakusketa jarri dute udaletxearen atariko arkupean. Zapatuan eta domekan, uriko eraikin enblematikoenak ezagutzeko bisita gidatuak egingo dituzte; antolatzaileek aurreratu dutenez, bisita horietan gutxiak jakingo dituzten hainbat sekretu azalduko dituzte. Txangoak turismo bulegotik aterako dira. Horretaz gain, aste-akabuan zehar, besteak beste, umeentzako tailerrak, *videomapping* proiektzioa, kontzertuak eta artisautza-azoka egingo dituzte.

Jardueren egitarau osoa hiruka.eus webgunean dago ikusgai. ◀

Leioa TAO zerbitzua auzoetan**Urtea bukatu baino lehen ezarriko dute TAO 20 kaletan**

Iraileko Udalbatzak baiezkoa eman zion Lamiako, Pinueta eta Ibaiondo auzoetan Aparkatze Arautuaren Zerbitzua (TAO) ezartzeko proposamenari. Egitasmoak 1.450 plaza ingururi eragingo die, eta hiru motatako txartelak izango ditu: bertakoentzako, merkatarientzako eta udalerriko bizilagunentzako.

Neurriak auzo horietako apartakaleku-arazoak arintzeko helburua dauka, Getxon TAO ezartzeak gehiegizko presioa eragin baitu Leioako inguru horretan; bizilagunen ke-
xua etengabeak izan dira ordutik.

Proposamenak EAJ, PSE-EE eta PP alderdien aldeko botoa izan zuen; EH Bildu eta Elkarrekin Leioa abstenitu egin ziren. Iban Rodriguez alkateak adierazi duenez, gaur egun, auzo horietako herritarrek bizi duten egoerari konponbide bat bilatzeko modurik «berehalakoena eta praktikoen» da.

TAO zerbitzuak astelehenetik barikura honako ordutegi hau izango du: 09:30-13:30 eta 16:00-21:00; aldez, zapatuetako ordutegia goizez izango da, 09:00etatik 13:30era. Gune guztietan lau orduz aparkatu ahal izango da gehienez. ◀

ROMO TIK MUNDURA festa

SANTA EUGENIA PLAZA
URRIAK 8

BATUKADA Romoko kaleetan goizez eta arratsaldean...

HAURRENTZAKO TAILERRAK
Vinilo Fm irratiako elkarrizketak
ARDO DASTAKETA DOAN
GLOBOAK ASKATZEA
KARAOKEA
ETA FESTA BUKAERAKO MOKADUA

ETA URRIAREN 8TIK 15ERA PROMOZIOEN JAIA
ELKARTEAREN 30 NEGOTIO BAINO GEHIAGOTAN!!!

DESKUBRITU NOLAKO NEGOTIOAK OSATZEN DITUGUN ROMOKO BIHOTZEAN

DESCUBRE QUÉ NEGOCIOS FORMAMOS PARTE DEL CORAZÓN DE ROMO

ROMO BIZIRIK

Getxo
BIZIRIK
BIZIRIK

%

Erendio CAESAko hirigintza-proiektua

365 etxebizitza eta 1.000 aparkaleku, itsasadar ondorako

Erandioko Udalaren azken osoko bilkurak Cables y Alambres lantegi zaharreko orubean birgaitzeko eta urbanizatzeko proiektua onartu du.

Hirigintza-egitasmoak hondatutako ingurumenaren birgaitzea ahalbidetuko du. E.U.

Udal-iturriek baieztatu dutenez, proiektu horri esker, lantegiko 120 langile ohi baino gehiagok likidaziotik kobratzea dagokiena jasoko dute; beharginek neurria babestu dutela azaldu du Udalak.

Proiektuaren bitartez, lehenik, kutsatuta dagoen itsasadar-ondoko lurzorua garbituko dute. Gerora, ia 1.000 aparkaleku berri, 365 etxebizitza (% 40 babes publikokoak); jarduera ekonomikorako lokalak, bi plaza handi eta udal-ekipamenduak eraikitzea aurreikusi dute.

Hitzarmena EAJ, PSE-EE eta Elkarrekin Podemos alderdien baieztoko botoari esker onartu zen. EH Bilduk aurka bozkatu zuen arrazoituz zorra ordaintzearen alde egon arren, dena porlanez betetzea ez dela konponbidea: «Hurrengo zortzi urteetan ia 1.000 etxebizitza egingo dituzte Erandion». Horregatik, eta konponbidea behar duten beste arazo batzuk daudela argudiatuta, deitoratu du 2017tik HAP0a berritu gabe dagoela eta horrelako egitasmoetara prozesu parte-hartzaileak egon beharko lirakeela. ◀

Uribe Kosta Euskaraldia

Euskaraldian parte hartzako izen-emate epea zabaldu dute

Daborduko atzerako kontaketa hasi da. Aurten, azaroaren 18tik abenduaren 2ra izango da Euskaraldiaren hirugarren edizioa, eta ahobizi edo belarriprest roletan parte hartu gura duten herritarrek eman dezakete izena Euskaraldiaren webgunean jada. Euskararen aldeko ariketa sozial erraldoi horren aurreko edizioetan izena eman zutenek, aldiz, parte hartzea berretsi baino ez dute egin beharko webgunean bertan.

Irailaren 28an, Bilboko Kafe Antzokian egindako aurkezpenean, antolatzaileek azaldu zuten, «beste behin ere, lortu nahi dugu herritarren hizkuntza ohituretan eta praktika linguistikoetan euskarak gero eta leku zabalagoa izan dezan».

Agerraldian jakinarazi zutenek, gainera, herrietako batzordeen ordezkariak ariketa bukatzen den arte Euskaraldian parte hartuko duten belarriprest eta ahobiziei informazioa eta aholkuak ematen jardungo dute ekimena antolatzen ari diren herri batzorde eta koordinazioko kideek. Izan ere, «belarriprest eta ahobizi guztiek ariketa ahalik eta modu prestatu eta erosoenean» egitea gura dute.

ARIGUNEAK OSATZEKO AUKERA. Maiatzean ireki zuten entitateek ariguneak osatu eta Euskaraldian izena emateko aukera eta, aurkezpen-ekitaldian azpimarratu zutenek, oraindino ere, urriaren 31ra arte, mota guztietako entitateek, hala nola denda, elkarte, kirol-talde, enpresa edota erakundeak, aukera izango dute ariguneak identifikatu eta Euskaraldian talde moduan parte hartzeko. ◀

**ARANTZA
ETXEBARRIA**
Hartz-Klinika

Odontologia orokorra
Ortodontzia

Periodontzia
PADI

Bidebarri 27, behe eskuina · ALGORTA

944 307 696

Iñaki Bitxitegia

Montblanc, Longines eta TagHeuer agentzia ofiziala

Villamonte plaza 3
94 430 23 45

Algorta

Tolletxe 1
94 460 27 41

Naturaren behatokitik Xabier Buenetxea

Hegaztien migrazioa Uribe Kostan

Udazkenak gure ohituren aldaketa dakarkigu, Ama Lurra eta bertako biztanleak daborduko sentitu dutena. Urtaroko Gurrupila biraka dabil, eta, aurten ere, ziklikoki, hegaztiak negualdiko kuarteletara itzultzen ari dira, datorren udaberrian berriro itzultzeko.

Udazkenean sartzen ari gara eta tenperaturak behera doaz, prezipitazioak ugaritu egin dira eta, agian, nabarmenena da zuhaitz batzuen hostoak tonu gorrixka eta marroiak hartzen hasi direla. Mendian, oreinak araldian hasi du eta bere orroa entzuten da; kostaldean, berriz, itsasoa zakartzen doa eta zerumuga grisez tindatzen ari da. Iparraldean, egunen iraupenak eta klimatologiak negua hurbiltzen ari dela ohartarazten die hegaztiei.

Negua elikagai eskasia ekartzen du, eta, horren ondorioz, hegazti askok migrazio-mugimendua hasten dute, eremu onberagoen bila, eta hori bizi-froga bihurtzen da beraien-tzako, horietako asko ez direlako bidaiatik bizirik aterako. Migrazioaz ari gara.

Udazkenean, Europara ugaltzera etorri ziren hegaztiak latitude beroagoetara jaisten dira, milaka eta milaka kilometroko hegaldia eginez. Iraileko lehen egunetan, nagusiki hego haizea dagoenean, «v» formazioan gure aire-espazioa zeharkatzen duten hegaztiak ikus ditzakegu, hala nola pagausoak, espatulak, antzarak, anatidoak eta kurriloak. Aldi berean, beste ehunka mila espeziek modu txiki desordenatuagoetan eta ez hain ikusgarrietan egiten dute bidaia, baita bakarka ere.

Beste hegazti talde bat, sedentarioak izenez ezagutzen direnak, gure artean geratuko dira urte osoan. Besteak beste, zozoa, txantxangorria, ikazkin arrunta, saguzarra eta karaboa.

Gehienek gauzez eta altuera handian egingo dute, eta ia ez ditugu hautemango. Baina horietako asko, itsasoa zeharkatu eta ahituta gure kostaldera iritsi ondoren, atsedean hartzera gelditzen dira. Orduan, gure inguruan ohikoak ez diren ehunka txoritxo ikus ditzakegu, hala nola euli-txori sarraila, eltxo-jole musikala, pitxartxar nabarra, etab. Beste espezie batzuk geroago agertuko dira, iparraldean hotza gero eta handiagoa denean: birigarro beltza, urrezko txoritxoak, etab. Hauek dira gure hegazti negutarak.

Udazkenean fenomeno hori nabarmenagoa bada ere, hegazti askok Saharatik harago bidaia egin dute daborduko. Udaoko hegaztiak dira, ugaltzeko etortzen direnak, eta beren zeregina bete bezain laster, negua pasatzera hegoaldera itzultzen direnak. Horien artean ezagunenak garaileak, enarak eta kukuak dira, baita mirotzak, autotxoak eta beste harrapari batzuk ere.

Egun hauek, eztei osteko migrazioaz eta hegoalderantz doazen edo negua gure artean igaroko duten hegaztiez gozatzeko aproposak dira. Horrela, eskualdeko hezeguneak anatidoz, landazabala txirtaz eta beste hegazti ezohiko batzuek beteko dira, horietako batzuk ornitologia-zaleen gozamenetarako. ◀

Udan ere,
zure bidelagun

aek
euskarako praktikak

UDAKO IKASTARO TRINKOAK ETA BARNETEGIAK

Matrikula epea: ekainean eta uztaillean.

Leioa: 944 6460 63 | lamia@aek.eus

Getxo: 944 304 734 | lauaxeta@aek.eus

Plentzia: 946 77 36 07 | jentilbaso@aek.eus

Gorliz: 946 77 36 46 | jentilbaso@aek.eus

www.facebook.com/UribeKostako-AEK

www.aek.eus/blogak/uribekosta/

Hasi eta hazten jarraitu Nerea Garcia Liste

Inklusioaren paradoxa

Kirol egokitu, desgaitasun edo inklusioari buruz idazten hasi baino lehen, ikuspuntu enpiriko honi buruz hausnartu dut, eta galderekin abiatzea ideia polit zein interesgarri bat iruditu zait, jolastea ezinbestekoa delako jolasa sortzeko, eta galderak, aldiz, beharrezkoak jolasa eraldatzeko.

Hasieran, zaila izan liteke desgaitasuna eraikuntza sozial bat dela ulertzea, beraz, hona hemen nire gustuko adibide bat hau azaltzeko. Kokatu zure burua Txinan, Japonian... edo zuretzat oso ezezaguna den hizkuntza bat hitz egiten den munduko edozein leku batean. Ondoren, has zaitez bertako biztanleekin komunikatzen eta egiozu hurrengo galdera zure buruari: Gizartean sartuta sentitzen zara? Gu ez gara gu soilik, gure egoerarekin baizik. Ideia hau argi izan behar dugu pertsonen neuro-atipikotasuna ulertzeko, hau da, garunak pertsonaren arabera izan ditzakeen funtzionamendu mota anitzak aditzeko, hain zuzen.

Haszten elkartarekin eskoletara sentsibilizazio tailerrak egitera goazenean, ikasleak desgaitasuna duten pertsonen azalean edo «haien zapatiletan» jartzeko jarduerak egiten ditugu, egoera horretan bizitzea nolakoa den senti dezaten. Horretarako, gurpildun aukiak edo maskarak erabiltzen ditugu, baina betidanik arazo batekin topatzen gara: nola egin umeei desgaitasun intelektuala izatea nolakoa den sentitzeko? Orduan, ikasleen «zapatiletan jarri», eta honakoa galdetzen diogu gure buruari: nolakoa naiz? Nola ikasi dut dakidan guztia eta nola ikasten dut orain? Ikaste-

Guztiontzako
inklusi
o utopikoa da, eta,
sarritan, batentzat
lagungarria dena
bestearentzat
kaltegarria
izango da.

ko hiru modu aurki ditzakegu nagusiki: lehenengoa, saiakera eta akatsen bidez; bigarrena, gauzak ikusten, behatzen edo kopiatzen; eta hirugarrena, arazoak ebazteko pentsatzen. Izan ere, kirol egokituaren arloko profesionalok oso kontziente izan behar gara mekanismo horietaz, ohikoa baita muturreko egoera ezohikoak edo arazoak sarritan gertatzea. Hortaz, ikaskuntza prozesu desberdinak naturaltasunez nahasten direnez, horiek identifikatzea ezinbestekoa da teknikoaren esku hartzea efektiboa izateko eta taldearen barruan kirolari bakoitzarekiko arreta-lana egon dadin.

Orduan, ekitatea sustatu eta gizarte gisa haztea baldin badaukagu helburu, zergatik ez gara hasten gure burua ezagutzetik? Azken finean, pertzepzio eta interpretazio aniztasunaren aurrean, kasu bakoitza mundu bat denez, ezinezkoa da aniztasunean oinarritutako gai baten barneko guztia azaltzea. Hau da inklusioaren paradoxaren muina, guztiontzako inklusi
o utopikoa baita, eta, sarritan, batentzat lagungarria dena bestearentzat kaltegarria izango da. Baina politena mundua ikertzea denez, jolasteari ekin, eta bizitzak emango dizkigun bueltekin modu kontzientean zoratzea izan liteke gakoa prozesu mota desberdinen bidez ikasten ikasteko.◀

AINGARA

BORDATU PERTSONALIZATUAK ZURE GUSTORA...

☎ 944 038 953

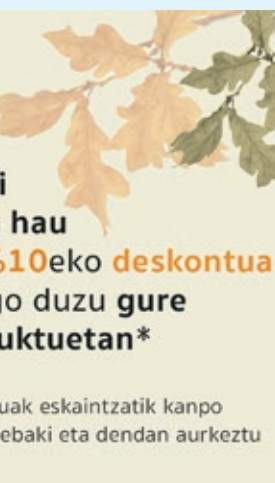
🌐 www.bordadosaingara.com

📍 Aurrezki Kutxa, 18 48930 Erromo · GETXO

Ebaki bonu hau eta %10eko deskontua izango duzu gure produktuetan*

*bordatuak eskaintzatik kanpo
*bonua ebaki eta dendan aurkeztu

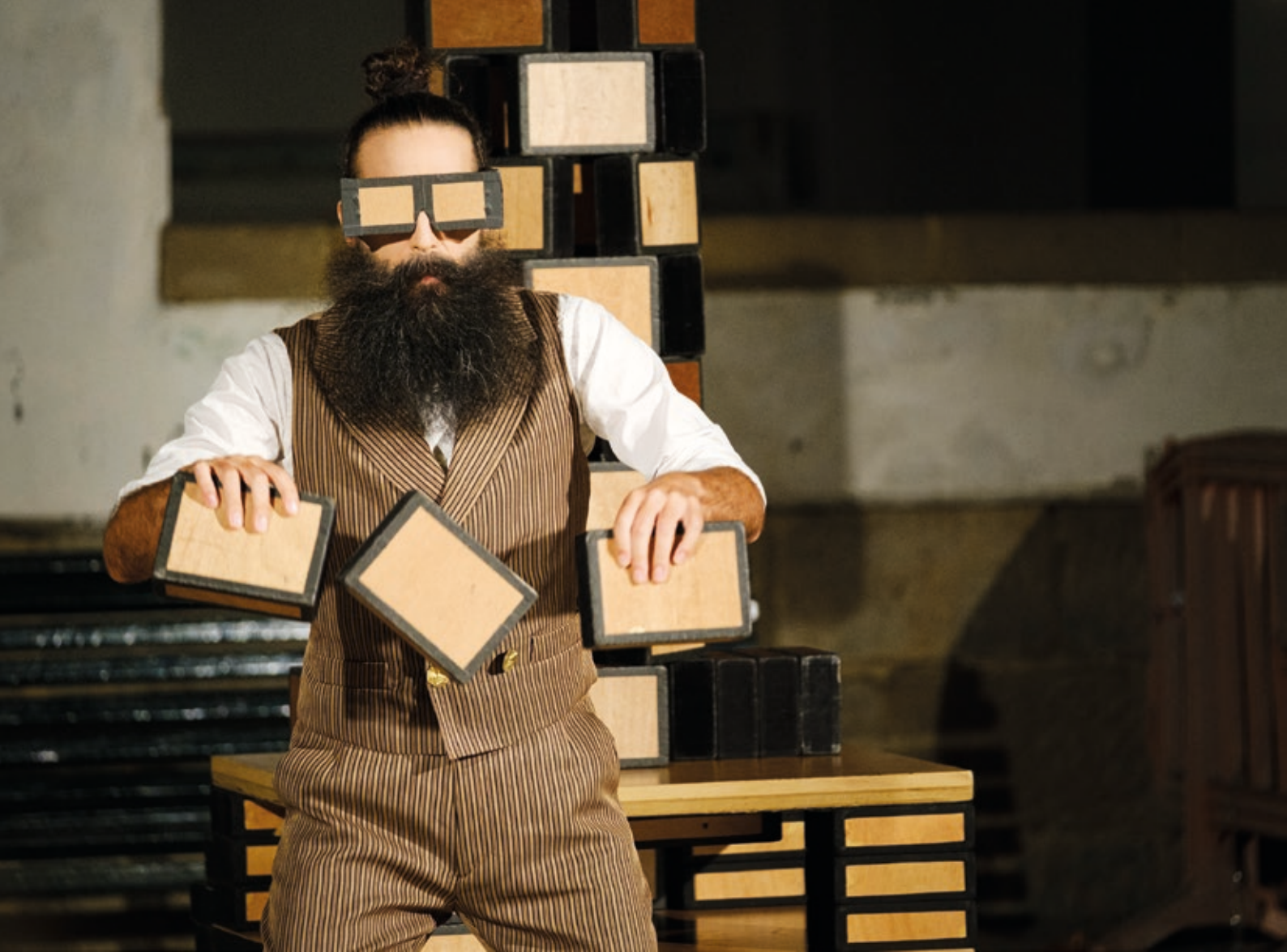

Artekale

Artekale jaialdiko antzerki, magia eta musika ikuskizunek plentziarrak gozarazi zituzten. Irailaren 23an eta 24an, hiribilduan egin zituzten zazpi emanaldietarako Euskal Herriko, Galiziako, Andaluziako, Kataluniako eta Gaztela eta Leongo konpainiak gonbidatu zituzten. Hemen dituzue aurtengo Plentziako kaleko arte eszenikoen jaialdiaren bosgarren edizioa laburbiltzen duten argazkiak.

TESTUA: ANDER ZARRAGA ARGAZKIAK: HODEI TORRES

Imanol Uria Albizuri Bertsolaria eta irakaslea

«Bertsolaritzak euskarazko eremuak bermatzen ditu»

Aurtengo Bertsolari Txapelketa Nagusian arituko da lehen aldiz Imanol Uria Albizuri. Gainera, Jone Uria bere arrebagaz batera eskualdeko ordezkari bakarrak izango dira lehiaketa horretan. Algortarrak hainbat urte daramatza bertsolaritzan, baina salto hori emateak zer sentiarazten dion galdetzeko eta beste hainbat kontuz galdetzeko beragaz egon da HIRUKA.

TESTUAK: **ANDER ZARRAGA** ARGAZKIA: **HODEI TORRES** ►

Bertsolari Txapelketa Nagusian parte hartuko duzu lehen aldiz. Nola sentiarazten dizu horrek? Egia esan, oso gogotsu nago; duela bost urte ordezkari geratu nintzen, eta orduan ere gogo handia nuen kantatzeko. Oraingoan ere ordezkari geratu naiz, baina Etxahun Lekuek ezezkoa eman duenez, parte hartzeko aukera izango dut. Egia esan ilusio handiarekin nago, azkenean, Txapelketa Nagusia jende askok ikusten du eta erakusleihen handi bat da. Bizkaikoa hemengoek edo oso bertsozaleek bakarrik ikusten dute; bestea Euskal Herri osoan ikusten da. Futbolarekin konparatuta, bertsolaritzako *Champions*-ean jokatzearen modukoa izango litzateke.

2012an parte hartu zenuen aurrenekoz Bizkaiko Bertsolari Txapelketan. Nolakoa izan da Bertsolari Txapelketa Nagusira ailegatzeko ibilbidea? Oraindik urduritasun puntu hori mantentzen dudala esango nuke. Baina, beste aldetik, egia da lasaiago igotzen naizela taulara: 2012an, 18 urte bete berritan, nahiko urduri egon nintzen, eta ez nuen oso ondo egin. Horrez geroztik, lasaiago joan naiz, eta, egia esan, ez ditut emaitza txarrak lortu. Zenbat eta saio eta txapelketa gehiago egin, orduan eta lasaitasun gehiago ematen dizu, eta zuri geratzearen beldur hori galtzen zoaz; hobeto kantatzen saiatzen zara eta bertsotan gehiago esateko aukera duzu.

Parekidetasuna

«Emakumeen kopurua handitzen doa, eta gizonezkoen pare dago orain, baina erdizka lortu den zerbait da, azken finaletan eta finalerdietan gizonek gehiago egiten dutelako aurrera. Beraz, demokratizazio hori txapelketen azken pausoetan ere eman beharko litzateke parekidetasuna erabatekoa izateko; ez dadila izan Lujanbio finaletan ikusten dugun emakume bakarra izan»

Ibilbide horretan ALBEk zein leku izan du?

Oso paper garrantzitsua izan du. Hasieran, bertso-eskolara etorri aurretik, ikastoletan egiten den lanari esker hasi nintzen LH bosgarren edo seigarren mailan, 10 edo 11 urte nituela. Orduan, Fredi Paia etortzen zitzaigun ikastolara. Hortik, 18 urte bete arte, bertso-eskolak berebiziko papera izan du, irakasle baten figura izan dugulako astero praktikatzen, aholkuak emateko, eta, azken finean, irakasteko. Horren ondoren, gauza autonomoagoa bihurtu da; orain gu geratzen gara irakasle barik praktikatzen eta elkarri aholkuak emateko. Gainera, bertso-eskolan geratzen gara bertako jendearekin. Gaur egun, beste irakaste-sistema batzuk erabiltzen dira, baina gure garaian, duela 20 urte, bertsoak idatziz egiten hasi ginen, eta gero pasatu ginen zuzenean inprobisatzera. Orain, sistema ezberdinak daude, asko zuzenean inprobisatzera pasatzen dira, eta, aldi berean, idatzizkoa ere tartekatzen dute. Bakoitzak bere onurak ditu, baina, orokorrean, jendeari gehiago kostatzen zaio idatzizkotik bat-batekora pasatzea, alderantziz baino. Kasu horietan, jendea saiatzen da bertso osoa bere buruan sortzen eta gogorazten gero kantatzeko.

Zentzu askotan, ALBE erreferentea dela diote askok, bai eskualdean baita Euskal Herrian ere. Zergatik uste duzu dela hori? Gure

aurretik egon direnek lan handia egin dute bi alorretan: alde batetik, eskualdeko ikastola eta eskoletan bertso-eskolak txertatu dituzte eta jendea bertso-zaletu dute; eta, beste aldetik, eskualde mailan ere bertso-saio eta jaialdi asko antolatu dituzte. Horrek indar asko eman dio bertsolaritzari, zaletasuna sortzen delako, eta inguruko herri guztietan saiatzen gara saioak antolatzen. Horren atzean lan handia dago, ikastetxeetara, jai-batzordeetara eta udaletxeetara joan behar delako proposatzera; zuk aukera proposatzen ez badiezu, askori ez zaie okurrizten horrelakorik egitea. Horrez gain, lana suposatzen duten beste hainbat gauza ere egiten dira, eta horrek bere fruituak ere eman ditu. Berez, sortzez eta izenez Algortako Bertsolari Eskola bada ere, gaur egun zalantzarik gabe eskualdeko bertso-eskola da, bai Sopela, bai Leioa, bai Berango hartzen baititu, eta inguruko herrietako jendea gugana datorrelako bertso-saioak eta -eskolak antolatzeko. Beraz, esango nuke eskualde mailan erreferente bat dela, bai.

Bertsolaritzak euskalduntze-prozesuan ere zer nolako garrantzia dauka? Nik uste dut bertsolaritzak eragin handia daukala euskalduntze-prozesuan, guretzat eskualdean euskaraz egiteko eremu bat bermatzen digulako, bai gure artean baita hurbiltzen zaigun edonorekin ere. Eskualdean edo inguruan, zoritxarrez hori ez da normalena, edo ez da orokorrean geratzen den zerbait. Nik kuadrillako lagun bat daukat bertso-eskolan sartu zena ikastolan geundenean, berak bere euskara maila hobetu nahi zuelako, besterik gabe. Berak ikusi zuen bertso-eskola inguru euskaldun bat zela eta jendearekin euskaraz egitea bermatuta zuela. Azkenean, horren ondorioz, bera eta bere inguruko asko ere bertso-zaletu dira. Beraz, esan dezaket guk giro euskaldun hori ziurtatzen dugula eta horrek euskalduntze-prozesuan ere eragina daukala.

Fisika ikasitakoa zara; bateragarriak dira fisika eta bertsolaritza? Egia esan, ez dakit bertsolaritza fisikarekin lotura nola egin daitekeen. Egia da fisikan beti bete behar diren lege batzuk daudela, eta bertsolaritzan ere legeak daudela, eta bete ezean puntuazioan eragina izango dutela, baina ez da zehazki bete behar den zerbait. Gainera, zientzian oso objektiboak eta zehatzak izaten saiatzen gara, aldiz, bertsolaritza oso gauza subjektiboa da: arau batzuk daude bete behar direnak (metrika, errimak...), baina bertso berdina hamarrekola izan daiteke batzuentzako eta zazpikoa besteentzako. Matematikan eta fisikan, aldiz, formulak ondo edo oker daude,

Imanol

Bertsolaritza eta fisika

«Zientzietatik gatozenok frustrazioa izan dezakegu bertsolaritzaren subjektibotasun puntu horregatik, pentsatzen dugu ea zergatik ezin daitekeen formula batekin zehaztu eta bertsoak modu zehatzean neurtu»

bai ala ez da. Zientzietatik gatozenok frustrazio hori izan dezakegu subjektibotasun puntu horregatik, pentsatzen dugulako ea zergatik ezin daitekeen formula batekin zehaztu eta bertsoak modu zehatzean neurtu. Azkenean, artearen gauzeekin gertatzen den bezala, margolan bat gustatu ahal zaizu ala ez, baina ezin diozu nota bat jarri irizpide erabat objektiboen arabera.

Irakasle zabilta orain. Nahiago zenuke ikerketan edo beste arloren batean aritzea? Berez, fisika ikasi nuen, eta tematu ez arren, nire ideia ikerkuntzan aritzea zen, baina, masterra egiten ari nintzenean, irakaskuntzan sartzea erabaki nuen. Azkenean, ni bertso-eskolan ere irakasle aritu naiz eta gustatzen zait klaseak ematea. Hala ere, enpresa batean sartu nintzen, eta mundu horretan ibili naiz lau urtez. Interesgarria egiten zitzaidan arren, aita izateko asmoarekin, lan-baldintzak eta ordutegia ez ziren oso ba-

Uria urriaren 9an Lizarran egingo den Txapelketa Nagusiko lehen faseko azken saioan arituko da.

teragarriak kontziliaziorako, beraz, irakas-kuntzara salto egiteko erabakia hartu nuen.

Irakasle, goi-mailako bertsolari eta, orain, aita. Zelan daramazu hiru betebeharroriek batera uztartzea? Ez pentsa, zorionez edo zoritxarrez ez naiz goi-mailako bertsolaria; ez ditut hainbeste plaza, eta ditudanak hemen-dik hurbil daude. Beraz, alde horretatik, ez naiz astebururo mugitu behar urrun dauden saioetara. Gainera, bikotekidea ere bertsozalea dut, beraz, saioetara etortzeko prest dago. Alaba ez dakigu nolakoa izango den, oraingoz saioetara doa, eta ez da kexatzen.

Zer eman dizu bertsolaritzak? Hasteko, niri bertsolaritzak lagun kuadrilla handi bat eman dit. Txikitako eskolako lagunez gain, badaukat bertsolaritzari esker ezagutu dudana lagun-talde handi bat. Uste dut hori oso aberasgarria dela, hainbat saio eta jarduerak egiten ditugulako elkarrekin. Horretaz gain,

Bertsolaritzak emandakoa

«Pertsonalki, bertsolaritzak heldutasun puntu bat eman dit, mikrofonoaren aurrean jarri eta publikoa zain dagoenean, horrek ziurtasun bat ematen dizulako; adibidez klaseak emateko niri oso ondo etorri zait»

giro euskaldunago bat ere eman dit, kuadrillan lagun euskaldunak izan arren, askotan gertatzen den bezala, euskara ez dakien jendearekin zaudenean gaztelararentz doan giroa sortu ohi delako. Pertsonalki, heldutasun puntu bat ere eman dit, mikrofonoaren aurrean jarri eta publikoa zain dagoenean, ziurtasun bat izan behar duzulako; adibidez, klaseak emateko niri oso ondo etorri zait hori. Horretaz gain, bertsolaritzak frustrazioa kudeatzen ere lagundu dit, beti ezin baita nahi den guztia lortu.

Oraingoan, zure arrebagaz batera arituko zara txapelketan. Gainera, Uribe Kostako ordezkari bakarrak izango zarete. Pikea egongo da zuen artean? Aurrekoetan Xabi eta Fredi Paia aritu dira, baina Bizkaiko Txapelketan parte hartzeari utzi zioten, eta Euskal Herrikoan Bizkaikotik sailkatzen denez, aurtengo Jone eta biok joango gara. Uste dut bai Jonen bai nik helburu desberdinak ditugula *a priori*: ni lehen aldiz noa, eta nire helburua disfrutatzea da, hala ere, gustatuko litzaidake finalerdietan sartzea; Jonen, ordea, laugarren txapelketa du, eta guztietan sartu da finalerdietako bigarren bueltan, beraz, uste dut bere helburua izan beharko litzatekeela finalean sartzea. Bion arteko pikea egongo da, bai, baina bera abantailarekin doala esan dezaket.

Abenduaren 18an Nafarroa Arenako ohol-tzaren gainean ikusten duzu zure burua? Oholtza gainean egotea oso-oso zail ikusten dut, baina publikoan ziur egongo naizela. Hala ere, itxaropena daukat Uriatar bat behitatzat ohol-tza gainean egongo dela.

Hala izatekotan, zeinen arteko finala izatea gurako zenuke? Esango nuke aurreko finalista sartuko direla, eta horietaz gain hautagai batzuk daudela, batez ere emakume kuadrilla bat oso fuerte datorrena: nire arreba, Alaia Martin, Miren Amuriza, Nerea Ibarzabal... Egia esan, uste dut polita izango litzatekeela Maialen Lujanbio emakume bakarra izan duen ohol-tza horretan beste emakume bi edo gehiago sartzea. Hori da nire apustua. Oro har, emakume parte hartzaile kopurua handitzen doa, eta gizonezkoen pare dago orain, baina parekidetasuna erdizka lortu den zerbait da, azken finaletan eta finalerdietan gizonek gehiago egiten dutelako aurrera. Beraz, demokratizazio hori txapelketen azken pausoetan ere eman beharko litzateke berdintasuna erabatekoa izateko; ez dadila izan Lujanbio finaletan ikusten dugun emakume bakarra izan. ◀

Urria-azaroa

Barrika

Azaroak 6, domeka

Hondartzen garbiketa

09:00 | Muriola hondartzan

Hondartza garbitu eta hondakinek itsasoko faunan eta floran duten eragina ikasteko aukera.

Berango

Euskaraldian izen-ematea

Berangoeta kultur etxean

Ahobizi eta belarriprest txapak azaroaren 7tik aurrera emango dituzte.

Urriak 16, domeka

Itzal-antzerkia:

Enperadorearen kondaira

18:00 | Berango Antzokian

Erandio

Urriak 23, domeka

Antzerkia: Kottauak

19:00 | Josu Murueta kultur etxean

Ane Gabarain eta Mikel Laskurain aktoreakaz.

Getxo

Urriak 14, barikua

Kontzertua: Niña Coyote eta Chico Tornado

21:00 | Muxikebarrin

Ursula Strong eta Koldo Soretan emanaldia.

Urriak 15, zapatua

Dantza: Musu baten eztanda handia

19:00 | Santa Eugenia plazan

KaleFest 2022 egitarauko ikuskizuna.

Urriak 20, eguna

Iparra galdu gabe

17:00 | Azebarrin

Iparraldeko komunikabideen inguruko solasaldia eta garagardo-dastaketa.

Urriak 22, zapatua

Musika: Zerbait gertatzera doa edozein unetan

21:00 | Muxikebarrin

Harkaitz Cano eta Trizak taldearen eskutik musika eta olerkiak batzen dituen eskutik.

Azaroak 11, barikua

Bihotza gazte

19:00 | Azebarri kultur elkartearen

Bertsolariak: Anjel Larrañaga, Juan Jose Eizmendi Loidisaletxe II, Paule Loizaga eta Peru Abarrategi.

Gorliz

Urriak 14, barikua

Ane Lindane

19:30 | Udaletxean

Euskara eta Euskaraldia ardatz duen bakarrikzeta umoretsua.

Urriak 15 eta 16

XXX. MTB txapelketa

Udaletxean

Zapatuan umeen mendiko bizikleta martxa egingo dute eta domekan helduena.

Urriak 27, domeka

Berbaldia: Edurne Pasaban

19:00 | Kiroldegian

Alpinistak bere esperientzia kontatuko du.

Leioa

Urriak 21, barikua

Antzerkia: Hegoak

20:30 | Kultur Leioan

Garbiñe Insausti abeslari eta aktoreak eta Iñaki Salvador pianista ezagunak bat egingo dute emanaldi honetan.

Azaroak 4, barikua

Dantza: Zehar

20:30 | Kultur Leioan

Non hasten da eta non bukatzen da tximeleta baten bizitza?

Plentzia

Urriak 26, eguzatena

Berbaldia: Plentzia berdetu: Ura

19:00 | Goñi Portalen

Herri Lurrik Elkarre Ekologistak antolatuta.

Sopela

Urriak 21, barikua

#HitzezEkiten

19:00 | Udaletxe plazan

Herriko pertsona esanguratsuakaz eta kultur ekitaldiakaz osatutako aurkezpen-ekitaldia.

Urriak 22, zapatua

#EkitekoGaraia

12:00 | Urgitxieta plazan

Euskaraldiaren Uribe Kostako ekitaldia.

Urriak 29, zapatua

Mendi Tour

19:30 | Kurtzio kultur etxean

Mendi Filmeko onenaren proiektzioa.

mikrotik...

BAKARRIZKETA UMORETSUA

GORLIZ

URRIAK 14 · 19:30

UDALETXEKO ARETOAN

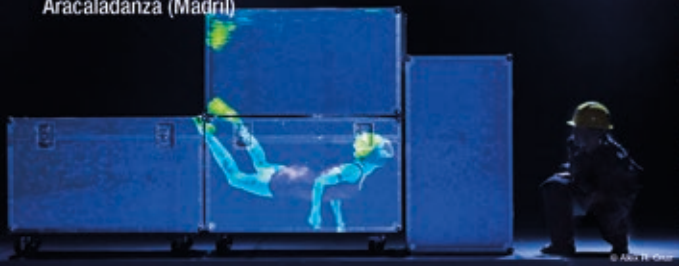
sarrera doan

Bakarrikzetaren ondoren 2022 Euskaraldiaren antolakuntzari buruzko informazioa helaraziko da

URRIAK 2 OCTUBRE
Auditorium // 18:00 // 6 €

LOOP

Aracaladanza (Madril)

URRIAK 7 OCTUBRE
Auditorium // 20:30 // 12 €

ANTOLOGÍA DE LA ZARZUELA
Masa Coral del Ensanche (Euskadi)

URRIAK 21 OCTUBRE
Auditorium // 20:30 // 12 €

HEGOAK (ALAS)

Kulunka Teatro (Euskadi)

AZAROAK 4 NOVIEMBRE
Auditorium // 20:30 // 6 €

ZEHA

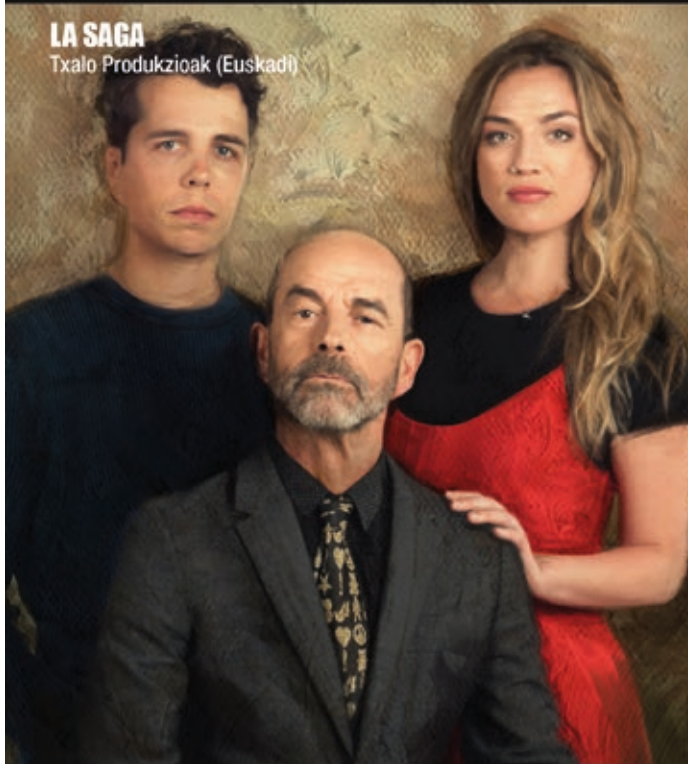
Ertza Dantza (Euskadi)

AZAROAK 18 NOVIEMBRE
Auditorium // 20:30 // 12 €

LA SAGA

Txalo Produksioak (Euskadi)

AZAROAK 20 NOVIEMBRE
Auditorium // 18:00 // 6 €

LEIHOAK

Teatro Paraiso (Euskadi)

AZAROAK 25 NOVIEMBRE
Auditorium // 20:30 // 12 €

THERE IS NO ROSE
Vocalia Taldea (Euskadi)

Lehen/Orain **Mesedeetako Andra Mariaren eliza, Areeta**

ITURRIA: GETXOKO UDAL ARTXIBOA

Uribitakora

ALBE

**Algortako
Bertsolari
Eskola**

TESTUA
Josu Landeta
Egurrola

DOINUA
Semaforoak
gorri ta berde

ARGAZKIA
Hodei Torres

Laino beltzen egunak

*Behin garbi eta aratzak ziren
ibai baten alderdian
industri astuna jarri ziguten
portuaren atarian.
Handiak goian eroso eta
behartsuak ipurdian,
«Mc Pato» legez zebiltzanentzat
dirutzetan igerian
langileak lan egiten zuen
alor lohiaren erdian.*

*Nahiz eta laino beltzen artean
ez ginen nahi bezain aske,
klase borrokak bihurtu zuen
askoren bihotza gazte.
Giro hitsean makina bati
lotuta zeuden hainbeste,
orain zerua garbi ageri da,
baina ona denik ez uste;
gaitzetik libre ibil gaitzean
etxean sartzen gaituzte.*

*Ai behinolako labe garaiak
basamortu bihurtuta,
zenbat lanpostu, zenbat arima,
noraezean galduta!
Ehunka hedabidek zabaldu ahala
beldur mezua oihuka
elkarrengana batzean dugu
argitasunaren mauka,
ezen ordenu berri antzuak
mila laino beltz baitauka.*

Tzar

«Hasieran, intentzioa zen musika lasaiagoa egitea»

TESTUA: ASIER BARRUETABEÑA RIVALLO

ARGAZKIA: JAVI ALONSO ▶

Txiki Otaegi enparantza, eguzkia eta uztailan ohikoa den bero nazkagarria, Algortako saninazioak, soinu frogetan ohikoa den plaza hutsa eta ekaitzaren aurreko baretasuna, aje usaina giroan eta Sixty Sexers frogan; oilo ipurdia... Gaurkoan idatziz eta abenduaren 16an Muxikebarri Antzokian euren bidean sortutako talde berria aurkezten: Tzar. Berdina sentitzearen esperoan... *Fuck* itzulerak.

Nortzuk zarete Tzar, eta nondik zatozte? MIKEL: Hondarribiko Psilocybe musika elkar-tearen inguruan sortutako taldea da Tzar. Nestor (gitarra; Horzdun, Biruss, GPK) eta Alberto (bateria; BloodSeekers) elkarrekin hasi ziren kantak sortzen. Kantuok lokalean probatzen hasi zirenetako batean batu nintzaizen, Supersuckers-en kontzertu tamalgarri baten ondoren, 2020 hasieran. Jarraian batu zitzaigun Ager (baxua; Fumut, Norkzer?!) eta primeran egokitu ginen lehen momentutik. Eta, azkenik, Xabiron (gitarra; BloodSeekers, Velozet) batu zitzaigun, gitarrei sakontasun gehiago eman nahi genien eta.

NESTOR: Supersuckers-en kontzertuaren ondoren, hiruok lokalean elkartzea Supersuckers-en beheraldia gainditzeko modu ederra izan zela oroitzen dut.

Atera berri duzuen diskoa bi zatitan argitaratu zenuten; zer dela eta? M.: Garaietara egokitu nahian gabiltzala esango nuke. 40 minutu inguruko disko tradizionalak galdu duen zentraltasuna ikusirik, ez genuela itxaron nahi gure lehen kantak grabatzeko... Horregatik, lehen lau kante forma hartu bezain laster grabatu nahi izan genituen. Lehen kanta hauek *VOL. 1* deitu genuen EP-aren baitan argitaratu genituen sarean, doan deskargatzeko eta *streaming* zerbitzuetan. Hurrengo bost kantak osatuak genituenean, estudioan sartu eta bigarren EP-a osatu genuen, *VOL. 2: Irainduei*. Melomano batzuk garelako bi EP-ak euskarri fisikokoan kale-ratu berri ditugu, LP eta CD formatuetan. Gusura gaude lan egiteko modu honekin, eta orain bertan *VOL. 3* izango denarekin lanean gaude.

Oraingoan, estiloa gogortu duzuela ikusi dugu

M.: Nestor Horzdun-etik dator... *Sludge* eta *doom* mundutik. Alberto berriz punk-rock eta HC-tik. Tzar bi nortasun horien bidegurutzean dago.

N.: Esan beharra dago hasieran intentzioa musika lasaiagoa egitea zela: Brant Bjork eta Eddie Vedder Gluecifer-ekin nahastu nahi genituen. Intentzioa lokalera lehen aldiz joan ginenean bukatu zen.

Grabaketa Anestesiako Mikel Kazalisekin burutu duzue. Zelakoa izan da esperientzia?

M.: Lehenengo lau kantak prestatzen ari gine-la, Tzar grabatzeko aproposik bazen hori Mikel Kazalis zela bururatu zitzaigun. Kuraia, Anestesia edo Estricalla taldeekin egindako grabaketak oso abiapuntu egokia iruditzen zitzaizkigun hasieran komentatzen genuen soinu gordin eta gogorragoetara enfokatzeko. Eta produkzioaz beraz gain, aitortuko dizut Mikelekin berarekin lan egiteko gogoia genuela; erreferentea da gurean, lagun batek dioen bezala: gure Lemmy da.

N.: Ni oso eroso sentitu naiz grabatzerakoan, eta, orokorrean, oso gustura gelditu gara emaitzarekin. Traba bakarra geure buruari jarritako presioa izan da; zentzu gabeko epe batzuk jarri genituen eta horiek betetzeak instrumentu bakoitza arratsalde erdian grabatzera behartu gintuen. Ikasgai berri bat atera dugu honetatik.

Abenduan Algortan izango zaituztegu, Barne Barnetik kolektiboak antolatuko duen festibalean. Zer topatuko dugu taula gainean? M.: Izerdia seguru.

N.: Punk lohitsuak. ◀

Dabid Martinez Perez Eremu Hurbileko Poesia

Olerkiak euskararen, teknologiaren eta naturaren inguruan hausnartzeko

Ofizioz informatikaria eta afizioz aktibista da Dabid Martinez Perez armintzarra. Abuztuan, Eremu Hurbileko Poesia ekimena burutu zuen, poesia, teknologia eta natura uztartzen zituen proposamena.

ANDER ZARRAGA ►

Proiektu pilotua izan zela dio Martinezek: «Armintzako erromatar zubitik Urizarrera doan ibilbide ezaguna aprobetxatu nuen, jendea euskarazko poesia irakurtzera animatzeko». Horretarako, 11 euskal sortzailek konpartitutako poesia bana zuten kartelak jarri zituen inguru horretan. Kartelak ezkutatuta zeudenez, bisitariak horiek topatzeko NFC (*Near-field communication*) teknologia eta QR kodeak baliatu behar zituela dio: «Software librearen aldeko mugimenduko kidea naiz, eta teknologia hori erabiliz, eta olerkiak erabiliz, teknologia, natura eta poesia sustatzeko eta horien erabileraz hausnartzeko proiektu txiki hau gauzatu nahi nuen».

Hasieran, espektatiba oso baxuak zituela aitortu du Armintzan bizi den bermeotarrak: «Kontutan izan behar dugu poesia, euskara eta teknologia zirela egitasmoaren gaiak, beraz, ez ziren bat ere *mainstream*-ak». Gainera, hedapena maila lokalean bakarrik egin zuela dio: «Aritza Bergara idazle eta lagunak bere sare sozialetan partekatu zuen, eta, oro har, lagunak arteko hedapena besterik ez nuen egin». Hala ere, hilabete bakarrean 146 pertsonak parte hartu zuten ibilbidean, eta eurretari 91k ibilbide osoa egin zuten. «Niretzako oso emaitza polita izan da, hedapen baliabiak zeintzuk izan ziren kontutan izanda».

KULTURA LIBREAREN ALDE. Eremu Hurbileko Poesiaren lizentzia *Copyleft* izan dela azpimarratu du Martinezek, kasu honetan *CC BY-SA*, hau da sormenezko lanak munduan zehar erraz partekatzeko lizentzia zuten. *Creative Commons*-eko lizentzia horren helburua da edukiak konpartitzeko oztopo legalak murriztea, horiek aitortuz (*BY*, *Attribution*) eta berdin partekatuz (*SA*, *ShareAlike*). Egitasmoaren aspektu hori nabarmendu gura izan du

Kultura libreki partekatzearen alde dauden lizentziak babesten dituela dio Martinezek.

11 olerkari

Hauek izan dira poesiak eman dizkieten izenak: Ainara Maia Urroz (Irun), Ainhzie Errekaxo Rekalde (Algorta), Asel Luzarraga Zarrabeitia (Mundaka), Dabid Martinez Perez (Armintza), Ibon Zubiela Martin (Bilbo), Jon Etxebarria Txontxe (Gorliz), Koldo Gezuraga Sejjido (Muxika), Maider, Matxalen Bezos Arketa (Bermeo), Mikel Babiano Lopez de Sabando (Urretxu) eta Mikel Etxaburu (Ondarroa).

egileak *Copyleft*-ean sinesten duelako. «Ustedut bai euskararentzat bai Euskal Herriko kulturarentzat lizentzia berezi mota honek onura asko ekarri ditzakeela, eta, horregatik, saiatzen naiz egiten ditudan proiektu guztietan sortzen diren materialak modu librean zabaltzen». Azken urteetan, kultura librearen aldeko apustua egiten duten taldeek deituta, han-hemenka aritu da, eta Eremu Hurbileko Poesiagaz, besteak beste, hausnarketa bultzatu gura zuela aditzera eman du.

Gaineratu duenez, egitasmoagaz kulturak eremu publikoa hartu behar duela ere aldarrikatu gura zuen: «Ez nion inori baimenik eskatu proiektua aurrera eramateko, eta modu kontzientean hartu nuen erabakia». Era berean, «teknologiara eta kulturara museo handi bat izan gabe hurbiltzeko aukera dagoela erakusteko», egitasmoarako materialak edozeinek edonon errepikatuzko modukoak sortu zituela dio. Horretaz gain, egitasmoa beste hainbat proiektutarako sustatzeko adibide interesgarria izan daitekeela ere erantsi du: «Tokiko turismoa, mitologia, memoria historikoa... Muga bakarra irudimena da». ◀

Enara Garcia Elkoroaristizabal Zinemagilea

«Zinea oso lan kolektiboa dela ikasteko aukera izan dugu lan honekin»

Kimuak 2022 katalogoaren parte izateko hautatu dute Enara Garcia Elkoroaristizabal leioaztarrak zuzendutako azken film laburra. Horri esker, Zinemaldian proiektatu dute, besteak beste.

IKER RINCON MORENO ►

Ainhoa Olaso durangarragaz batera, *Hemen bizi da maitasuna* izeneko film laburra sortu, produzitu eta zuzendu dute aurten. Emaizta paregabea izan da, Aukera programan parte hartu ondoren hainbat sari, beka eta aitortza jaso baitituzte. Bidea erraza izan ez den arren, emaitzagaz oso pozik dagoela dio leioaztarrak.

Hemen bizi da maitasuna film laburragaz Durango Sor(tzaileen)leku beka eta Zinebiko Aukera saria irabazi dituzu Ainhoa Olaso durangarragaz batera. Zer eskaini dizue horrek guztiak? Bi aitortza horiek ekonomikoki lagundu digute, aurrekontuaren zati handi bat lortzea eskaini zigulako. Hala ere, gutxi da; ez da nahikoa izan gauzak behar bezala egiteko eta, ondorioz, fabore asko eskatu behar izan ditugu. Izan ere, jendeari soldatak ordaindu eta kontratuak egin nahi genizkion, minimoa bazen ere. Eta horretan diru asko inbertitu genuen. Baina jendeak asko lagundu gaitu, eta ingurukoen babesari esker, elkarlanean, proiektua aurrera ateratzea lortu dugu.

Aurten, gainera, Kimuak katalogoa osatuko duten lanetako bat da zuena. Zertan datza hori? Etxepare Euskal Institutua, Euskadiko Filmategiak eta Eusko Jaurlaritzak sustatutako katalogo bat da. Urtean, Euskal Herriko 75 aurkezten dira, eta horietatik zazpi aukeratu. Ez genuen espero bertan egotea, guretzat erreferente diren askorekin gaudelako katalogoan. Oso pozik gaude, horrek aukera ematen digulako gure lana are gehiago zabaltzeko. Izan ere, eurek egiten dute distribuzioa, eta zazpi hizkuntzataraz itzuli digute lana.

Zelakoa izan da proiektu hori garatzeko prozesua? Ainhoak idatzi zuen gidoia 2020ko konfinamenduan, eta nirekin jarri zen harre-

Film laburra Leioan grabatu dute, oso-osorik, apirilean. HODEI TORRES

Lan-taldean

EHUn Ikus-entzunezkoak beragaz ikasi zuen Ainhoa Olaso durangarrak idatzi du gidoia. Halere, lana aurrera eramateko 30 pertsonako lan-taldea osatu behar izan dute. Filma hiru egunetan grabatu dute, Leioan, baina egun gehiago faltan bota ditu leioaztarrak; «filmatze-egunak murriztu behar izan ditugu, diru-faltagatik».

manetan proiektua garatzeko. Hala, txostena osatu eta Hemen elkarteak antolatutako emakume zinegile gazteentzako aholkularitza saioetan parte hartu genuen. Ondoren, Aukera programara aurkeztu eta gurea aukeratu zuten beste lau proiektuekin batera; horri esker are gehiago garatu genuen lana, gerora Zinebira aurkezteko. Bertan, Aukera Saria irabazi genuen, 3.000 eurokoa, eta, tartean, Durangoko beka jasotzeko ere aurkeztu ginen, 15.000 euroko laguntza eskuratzeko.

Noiz eta non egin dituzue grabaketa-lanak? Apirilean grabatu genuen, hiru egunetan. Den-dena Leioan bertan grabatu genuen, inguruko senide eta lagunei esker: Mendibilen, San Jose auzoan, Ondizen eta Lamiakon. 30 pertsonako lantalde polit bat izan gara.

Zer kontatzen duzue film labur horretan? Bere amarekin bizi den Matixa gaztearen istorioa kontatzen du, emantzipatu nahi duena. Amarekin oso harreman gogorra bizi du, eta, halako batean, etxera heldu eta bere gela hantkaz gora topatzen du. Egoerak leher egiten du, eta kontatzen duguna da etxetik independizatzeko bide horretan dagoena.

Non eta noiz ikusi ahalko dugu? Zinemaldian proiektio itxia izan da, eta gero, seguruenik, azarotik aurrera aurkeztuko dugu. ◀

Jone Oliban Lizarraga Arraunlaria

«Neskok ikuskizuna eman dezakegula erakutsi dugu»

Deustu Arraun Taldeko lemoiztarrak 18 urte daramatza arraunean, 12 urtegaz Arkoteko bateletan hasi zenetik. Emakumezkoen arraunaren bilakaeraren testigu eta bultzatzaile ere izan da urte horietan.

Arkoteko batelean 2005ean hasi zenetik, hainbat klubetik pasa da Jone Oliban, tartean, Bizkaia trainerua, eta Hibaikan hainbat bandera eta txapelketa irabaztea lortu zuen.

Hibaikan egon ostean Arkoten egon zinen, baina azken urteak Deustun egin dituzu. Zergatik? Traineruan proiektu egonkor batean arraun egin nahi nuelako etorri nintzen. Bi urte zeramatzaten nesken trainerua aurrera ateratzen, eta klubaren apustua ikusi nuenan etorri nintzen; nik beti Bizkaiko emakumeen arraunaren alde egin dudanez, argi ikusi nuen hona etorri behar nintzela. Hiri bateko kluba izan arren, auzoko talde txikia da, eta baliabide urriak ditu, baina ausartak izan eta horretan aurrera egitea lortu dute.

Zu hasi zienetik, emakumeen arraunean gauzak aldatu dira? Bai, asko gainera. Ni hasi nintzenean, asko jota Bizkaiko klub bakoitzean batel bat edo bi ateratzea lortzen genuen. Al-

Irakurri elkarrizketa oso osorik hiruka.eus webgunean.

Nola ikusten duzu Arkote?

«Askok poztzen naiz egin duten denboraldiagatik; urte asko eman ditut han, eta hoberena opa diet. Baina pena handia ematen dit bizi duten egoerak, ez dute merezi inolako konponbiderik gabe egotea, aurrera nola jarraituko duten jakin gabe. Oso zaila da jendea arraunera erakartzea, eta are gehiago egoera horretan egonda»

diz, aurtan nik 22 neska entrenatu ditut Deustun; hori traineru bi dira. Jendeak deitzen jarraitzen du eta ezetz esan behar diegu, ezin dugulako jende gehiagorik hartu.

Gizonen estropadakaz parekidetasuna lortu dela uste duzu? Bai, nik uste dut denborak eman digun zerbait dela. Lehiakorrak gara eta ikuskizuna eman dezakegula erakutsi dugu. Lehen, aurreiritzi asko zeuden, baina nik egin ditudan Kontxako Bandera batzuetan mutilen estropadetan baino lehia gehiago egoten zen. Jendeak produktu bat bezala ikusten gaitu, ez erantsi baten moduan. ◀

JUAN MARI

Harategia Urdaitegia

Baserriko haragia, produktu artisaua eta etxeko zerbitzua

Las Mercedes, 31. 48930 AREETA
94 464 41 25

GetxoGaso

Urteko 365 egunetan gaude zabalik

- Garbiketa gunea
- Denda eta okindegia
- GtG tailerra
- Solaguren Jatetxea

☎ 944 301 500

📍 Getxo eta Berango artean

GetxoGason Euskararekin bat!

Markel Fernandez Soto *Atleta*

«Errekor bat hausteak ospea ematen dizu»

Urte borobila izan da Markel Fernandez korrikalariarentzako. Sopoloztar gazteak hainbat marka hautsi eta Munduko Txapelketan parte hartu zuen Kolonbian.

ANDER ZARRAGA ►

Getxoko Fadura kiroldegian entrenatzen du 19 urteko Markel Fernandez Soto sopoloztarrak. Berango Atletismo Taldean sei urtez aritu ondoren, aurtun, Durangoko atletismo taldean aritzeko fitxatu dute. Hala ere, aurtengo nabarmenena izan da 20 urtez azpikoen txapelketa ezberdinetan lortu dituen markak; beraz, adierazi duen bezala, «aurten goa pasada bat izan da». Haste-ko, martxoan, Antequera (Málaga, Espainia) lehiatu zen Indoor Txapelketan, eta Bizkaiko errekorra gainditu zuen; uztailan, Torrenten (Valentzia, Espainia) Aire Libreko Txapelketa irabazteaz gain, Euskadiko errekor absolutua ere gainditu zuen; eta, azkenik, Calin (Kolonia) egin zen Munduko Txapelketan Espainiako errekorra lortu zuen 4x400 erreleboetan, eta bera partaide zen selekzioa laugarren sailkatu zen: lehenak Europako taldeen artean.

«Munduko Txapelketan egotea izugarriko esperientzia izan da niretzat, eta errekor horiek lortzea ere sekulakoa izan da», dio

2020an lortu zuen lehen aldiz 18 urtez azpikoen Espainiako txapelketara joatea.

Hastapenak

«Atletismoan hasi nintzen Sopolako lasterketa batean parte hartu nuelako txikitan, eta emaitza nahiko ona izan nuen, lagun baten aitak gurasoei atletismoan etorkizuna nuela esan zien; horrela hasi nintzen honetan»

Fernandezek. Gaineratu duenez, horrelako markak ez dira egunero lortzen, aurreko Espainiako 4x400eko marka 1985ekoa baitzen. «Marka horiek hausteak ospea ematen dizu, eta, orain, lasterketetara noanean batzuek ezagutzen naute», dio gazteak. Dena den, oraindino errekor gehiago hautsi ditzakeela-koan dago: «Lasterkarien potentziala 20 eta 24ko adin-tartean dago».

Oso zaila ikusten duen arren, 2024an Parisiko Joko Olinpikoetan parte hartzea bere ametsa betetzea izango litzatekeela dio: «Erreleboetara joatea posible ikusten dut, ordezko bada ere». ◀

aldai
Tapiztegia
Dekorazioa
Erakusketa
Tailerrak

Basagoiti etorbidea 32
48990 Algorta
94 460 90 31

irati
MODA GAZTEA ETA ARROPAK

94 491 12 71
iratialgorta@gmail.com
Torreño, 2 48991 – ALGORTA

Langileak pobretzen, enpresak aberasten**IRATI
DÍAZ UGARTE**
ELA Eskumaldea

Albistegieiek dioten bezala, prezioak etengabeko gorakada sufritzen ari dira. Badirudi gerraren erruz, baina 2021eko apirilean inflazioa oso altu zegoen jada, produktu batzuen eskaintza ez zelako nahikoa eskariari erantzuteko (planetaren mugekin lotutako arazoa ote?). 2021eko % 6,5eko eta 2022ko % 10 inguruko inflazioarekin (momentuz) soldatek gora egin ahal dute KPI-aren erritmo berean? Bada, uztailera arte erregistratutako hitzarmenek EAEn %5eko soldata-igoera izan zuten, hilabete horretako inflazioaren erdia baino gutxiago (%10,8).

Aitzitik, enpresa handien irabaziek goraka jarraitzen dute. 2021ean, 2019an baino % 83 gehiago irabazi zuten (60 milioi euro). Aurten oraindik gehiago irabaziko dute: 27.410 milioi euro urtariletik ekainera, 2019 osoan lortutako etekinetatik gertu (31.500 milioi euro).

Testuinguru honetan soldatak igotzea ezinezkoa dela esaten digute. Gezur hutsa! Inflazio eta ziurgabetasun handiko testuinguruan, patronalak eta administrazio publikoak (gobernuen babesarekin) egoera honetaz baliatzen ari dira soldatak devaluatzeko politikak bultzatzeko, langileen eros-ahalmena murriztuz enpresen mesedetan.

Soldaten eta pentsioen eros ahalmena bermatzea denon erronka izan behar da.

Aukera hau ezin galdu!**KOLDO TELLITU** Ikastolen elkarteko presidentea

Izan ere, hezkuntza-legediak ez du maiz atea jotzen EAEn: 30 urte igaro dira hezkuntzako azken legetik. Aukera eta erronka handia gure hezkuntzan erabateko eraldaketa gauzatzeko. Euskal Hezkuntza sistema asmatzeko, Ikastolok duela hamarkadak sortu behar izan genuen gisan. Hezkuntza-sistema berri bat nahi dugu Euskal Herri osoarentzat, herri ekimenak ere lekua izango duen publikotasunaren definizio berri batekin. Lege berriak eredu publikorako trantsizioaren oinarriak ezartzea behar dugu, sareen kategorizazio bitarra, publiko-itundua, gainditzeko.

Legearen zirriborroa aztertu ondoren, atsekabetuta gaude. Badu alderdi positiboren bat, baina Euskal Herriko hezkuntza sistema eratzeke funtsezkotzat jotzen ditugun arloetan, atzerapausoa ematen du hezkuntza-akordioari dagokionez: Euskarari, Euskal Curriculum-ean, publikotasunean eta Euskal Herrian.

Sinetsita gaude aukera paregabe baten aurrean gaudela sistema propio eraldatzaile baterako urrats esanguratsua egiteko. Desengainua hartu dugu, baina lehen zirriborroa baino ez dela sinetsi nahi dugu. Ekarpene-kin, zuzenketekin, negoziazioekin, behar dugun hezkuntza lege bat onartzea da gure ametsa, hemendik 20 urtera damurik izan ez dezagun, gaur egin ez dugunaz.

Horoskopoa**Ura**
(Abenduak 21-Urtarrilak 19)

Lehorte gogor eta hainbat beroaldiren ondoren, euritan hasi da. Horren zain zeundela zenion udan, eta orain kexu. Bada, zer gura duzu?

Otsoa
(Urtarrilak 20-Otsailak 18)

Udaldiko gehiegikeriak atzean utzita, dietan hasia duzu buruan. Gogoan izan, baina, Gabonak ate joka ditugula; betekadak nonahi.

Adarra
(Otsailak 19-Martxoak 20)

Herriz herriko jaiak amaitu dira, baina oraindino ajea kendu ezinean zabiltza. Hiru urteko etenaldiak ez dizu onik egin...

Aitzurra
(Martxoak 21-Apirilak 19)

Sentimendu kontrajarriak izango dituzu pertsona maitatuarekiko. Baliteke berak gauza bera sentitzea eta zu ez ohartu. Berba egin ezazue.

Hostoa
(Apirilak 20-Maiatzak 19)

Udako oporrak zitu bizian igarota, horietaz gehiago gozatzeko gogoz gelditu zara. Gabonei begira hasi zara; atzerako kontaketa hasi da.

Eguzkia
(Maiatzak 20-Ekainak 18)

Udako arropak gordelekutik atzo atera zenituela dirudi, eta daborduko negukoari hautsa kentzen hasia zara. Arin pasa da denbora.

Garia
(Ekainak 19-Uztailak 18)

Pandemia osoa koronabirusa hartu barik ibili ondoren, hiru urtera gaixotu zara. COVID-19a modaz pasatu da, orain gripearen unea da.

Lastoa
(Uztailak 19-Abuztuak 17)

Artega, urduri eta narritagarri sentituko zara, eta lo egitea kostatuko zaizu. Gainera, umore txarra izango duzu. Hartu zuretzako denbora.

Iratzea
(Abuztuak 18-Irailak 16)

Apustuak apustu, beti Athleticek alde egin ohi duzu. Denboraldi hasierarako damutzen hasia zara, baina nola aitortu halakorik?

Meta
(Irailak 17-Urriak 16)

Erregaiaren prezioa ikaragarri garesti dagoela ikusita, altza ezazu oina azeleragailutik, patrikak eskertuko dizu.

Hazia
(Urriak 17-Azaroak 15)

Udan topera lanean ibili ondoren, zure unea heldu da. Oporrak dituzu orain. Goza ezazu orain, beste guztiak lanean daudela.

Negua
(Azaroak 16-Abenduak 20)

Nagiak atera eta naturan murgildu zaitez. Dirudiena baino errazagoa da; on egingo dizu eta ez zara damutuko.

Ganbaratik

Aurtongo Bertsolari Txapelketa Nagusiaren jarraipena egiten zabilatzatenok jakingo duzue, bada, lehen 'kartzela' eta '**kartzelako lana**' zirenak aurrerantzean 'ganbara' eta 'ganbarako lana' izango direla, Euskal Herriko Bertsotzale Elkarateak hala erabakita.

'Kartzelako lana' ariketa eta terminoa Fernando Artola *Bordari* idazle, bertsolari, gaijartzaile eta bertso epaile hondarribiarrak –Txomin Artola kantariaren aitak eta Sorotan Bele musika taldeko Urbil Artolaren aititak– asmatu omen zuen 1960ko txapelketa nagusirako, bertsolari parte hartzaileek bakarlanean hasi aurretik denbora tarte bera izan zezaten.

Anekdotak historikoa: Xabier Amurizaren aitaginarrak ikara galanta hartu ei zuen 1980ko txapelketan, irratian «Xabier Amuriza kartzelara eraman dute» entzun zuenean. Atoan amatatu bide zuen irratia. Gero lasaitu ederra hartu zuen Xabier eta Arantza txapela-rekin joan zitzaizkionean.

Hemendik aurrera ez da horrelakorik jazoko, kartzela ganbara bihurtu baita.

Ganbara hitza latineko *camara* berbatik **mailegatu** bide du euskarak, baina baliteke ere erromantzeko *cambr* berbatik etorri izana. Semantikoki esangura nagusi bi ditu. Batetik, **ukuilu**aren gaineko **lastategia** (garautegi, mandio, mandiota, aletegi, bihitegi, **sabai**), eta bestetik, **teilatupe**ko solairua (goitegi, goiburu, ganer, selauru, goitiko, goianengo). Hortik gora, baditu beste esanahi batzuk: logela, bizileku, logelako altzari, itsasontziko soto, buru, barrunbe...

Gure abesti batzuetan ezkutuko maitaleku gisa ageri da ganbara: «ez zuela nahi, ez zuela nahi, atean atzean ez zuela nahi; ganbaran bai, ganbaran bai!». Baina ganbaran eta **suete**an norbait zebilenean, beste nonbait konpondu behar: «Ttukurrukuttukuttu / ez neri ikutu, / aita ganbaran da ta / sentituko gaitu. / Aita ganbaran eta / ama sukaldean, / neska-mutil gazteak / **eskailerapean**». Eta bada –abestietatik irten gabe– ganbara bizileku hartu duenik ere, bertako bizilagunekin bat eginda: «Sagutxo batzuekin / bizi naiz ganbaran; / ez dakit hogeiko edo / hogeita bost geran».

Ganbaratik jota nagoea pentsatuko duzue, baina nik lantoki dut etxeko ganbara; han, baina, sagu bakarra dut bizikide: ordenagailuarena. ◀

Berba azoka

Kartzelako lana

Bertsolari txapelketetako ariketa mota bat da. Oholtzan diren bertsolari guztiei gai berbera(k) ipintzean datza. Zozketak erabakitako hurrenkeran, lehenengo bertsolaria hasten da kantuan, gainerakoak beste gela batean (kartzelan) dauden bitartean, kantatzen ari denaren ahotsa ez entzuteko. Amaitu ahala, banaka-banaka joaten dira bertsolariak 'kartzelatik' tauladara, harik eta azkenak bere lana bukatu arte.

Mailegatu

Maileguan hartu, jesan. Testuinguruon, hizkuntza batek beste baten hitz edo osagai bat bereganatu.

Ukuilu

Korta, abeltzgia. Abere handiak gordetzen diren toki itxi eta estalia, batez ere baserri barrenekoa.

Lastategi

Lastoa gordetzen den tokia.

Teilatupe

Teilatu azpiko gela.

Sabai

Ukuiluaren gaineko lastategia edo belartegia esan nahi du, batetik; eta bestetik, gela, eraikuntza edo barne bateko goialdearen barrualdea. Aho-sabaia, bestalde, ahoko barrunbearen goialdea dugu.

Suete

Sukaldea. XVI. mendeko dokumentu batean suatea forma ageri da; gure eskualdeko suete berba hortiek datorrela dirudi.

Eskailerape:

Eskailera azpian gelditzen den lekua (ahoz *eskilarape* sarri). Urteko ardo gazteari eskailerapeko ardoa ere esaten zaio.

MIKEL GARCIA

Zinez diot **Alcarrás**

Oscarretara proposatutako pelikula

Berlinalako Urrezko Hartza irabazi ondoren, Zinemako Akademiak Carla Simon katalanaren lan hau izendatu du Oscarretarako.

SAIOA MIGUEL MORENO ▶

Zinemako Akademiak *Alcarrás* izendatu du Oscarretan Espainiako Estatua ordezkatzeko. Kataluniako zinema independenteak berriz ere goia jo du *Alcarrás*en eskutik, Carla Simonek zuzendutako azken film-a. Bartzelonako gidoilari honek arrakasta handia lortu zuen *Estiu 1993*ri esker, bere lehenengo film luzea. Orobat, Berlinalako Urrezko Hartza irabazi du, eta, ondorioz, sari hori jaso duen katalanez grabatutako lehengo filma da.

Alcarrás Lleidako probintzian kokatuta dago, Katalunian. Pelikula hau, berriz ere, haurtzaroarekin hasiko da. Bertan, ume batzuk nekazal ingurunean dibertitzen eta jola-

Alcarrás

Jatorrizko izenburua:

Alcarrás

Zuzendaria:

Carla Simon

Gidoilariak:

Carla Simon eta Arnau Vilari

Antzezleak:

Jordi Pujol, Anna Otin, Xenia Roset, Albert Bosch...

Iraupena: 120 min

sak asmatzen ari dira. Halaber, umezaro eta sineskortasun hura laster etengo da, heldutasunak derrigortuta; familiak lurak utzi behar izango ditu, bizi diren landa horiek eguzki-panelak eraikitzeak erabiliko dituztelako. David eta Goliaten historia errepikatzen da. Erdigune industrialean eta landa-eremuaren periferian bizi direnen arteko ezberdintasunak azpimarratzen dira, sisteman eta horren kanpo bizi direnen arteko ezberdintasunak berpizten, eta makinekiko menpekotasuna erakusten. Baina *Alcarrás*ek, *Estiu 1993*an landutako gai berdina aurkezteaz gain –umezaroa, familia eta egunerokotasuna–, kontsumismoa eta nekazarien esplotazioa ere lehen planora ekartzen ditu, mezu politikoagoa emanez.

Azkenik, simple egitea oso zaila den arren, Carla Simonek *Alcarrás*ekin lortu egin du, kamara eskuan, plano luze eta espontaneo horietan, metafora eta kontzeptu korapilatsu barik. Horrela, zinema kataluniar berria jo puntuan jartzeaz gain, emakume zuzendarien posizioa indartu egin du; mila esker Carla Simon. ◀

Irakurrian **Indiako oasia**

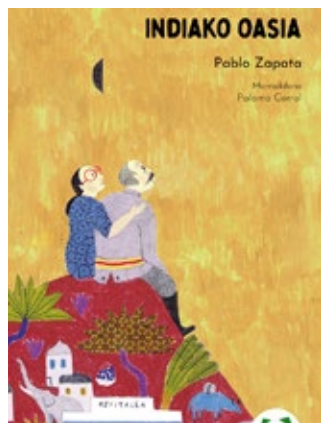
Vicente Ferreren bizitza, fikziora

Fikziora eramanda, Vicente Ferrer kooperante ezagunaren bizitza azaltzen du liburuak, betiere XX. mendeko Indian eta Ingalaterran girotuta.

HIRUKA ▶

Pablo Zapata Lerga idazle nafarrak Vicente Ferrer kooperante ezagunaren eta haren emaztearen, Annaren, bizitza fikziozko esparru batera eraman du lan honetan, haien bien gorabeherak eza-gutzerara eramateko. Kontakizunean, Sir George Ingalaterrako bere gazteluetako batean bizi da, babestuta, bakartuta, isolatuta. Bertan, orain gutxira arte bizi izandakoen hutsa du. Izan ere, Indiako Bengala eskualdean bizi izandakoa da, hango administratzaile nagusia izan baitzen. Georgeren biloba, Anna, herrialde hartan bizi da, bertan lan egiten baitu kazetaritza ikasketak amaitu ondoren.

Indian bertan, lanean ari dela, espainiar bat ezagutzen du, Vicente Ferrer izenekoa. Ho-

Indiako oasia

Egilea:

Pablo Zapata Lerga

Argitaletxea:

Ibaizabal

Orrialde kopurua:

144

Jatorrizko hizkuntza:

Euskara

Adina:

10 urtetik aurrera

nek, bere aldetik, herrialdeko txiroentzako ikastetxeak, aterpetxeak eta ospitaleak eraikitzen hasi da, kooperante gisa.

Horretaz guztiaz txundituta, Anna Ferreren proiektuetan buru-belarri murgilduko da, ahalik eta gehien laguntzeko ahaleginean. Era berean, bere aitona bitxia ere horretan sartzen saiatuko da.

Historia erreala den arren, Pablo Zapata egileak fikzio esparru batean irudikatu gura izan du Vicente Ferrer eta Annaren bizitza, betiere XX. mendeko India eta Ingalaterra batean girotuta.

Unxen (Nafarroa) jaiotakoa, Irakasle Ikasketak, Filosofia eta Filologia ikasi zituen Zapatak. Gaztelaniako eta Literaturako irakasle izan da urte askoan Bigarren Hezkuntzako institutuetan EAEn. Halere, irakaskuntzan ibilitako urteetan ere, eskolaz kanpoko lanetan ere jardun du, besteak beste, eskola liburutegiak muntatzen eta ikastaroak zein berbaldiak ematen. Halaber, hainbat liburu argitaratu ditu, lerrootan aurkeztutakoaz gainera, *Dalai Lamaren zaldiak* izenekoa kasu. ◀

Villa Fernanda (Haurtegi zaharra), eraitsita

Udalerriko eraikin historikoen eraisketek ezinegonara eragin dute egunotan Getxoko auzokide askoren artean. Azkena Algortako Andikoetxe kalean oraintsu arte haur-eskola bat –Haurtegi– hartu zuen Villa Fernanda etxetzarra bota zuten, joan den irailaren 15ean. Eusko Jaurlaritzak eraikin hori «monumentu» gisa izendatzea gomendatu zuen 2014n; hala ere, hori eraitsi eta luxuzko etxebizitzak eraikiko di-

tuzte lurzoru horretan. Oposizioak eta hainbat herritarrek gogor kritikatu dute ekintza hori, eta gogoratu dute HAPO berrian mota horretako eraikinak eraistea aurreikusita dagoela, horien lekuan etxebizitza libreak egiteko. Orotara, Jaurlaritzak 60 eraikin baino gehiago babesteko proposamena egin zuen dokumentu horretan txertatzeko; halere, Getxoko gobernu-taldeak ez ditu horiek katalogoan sartu.

Eraikin historikoak babesteko grina, kalera

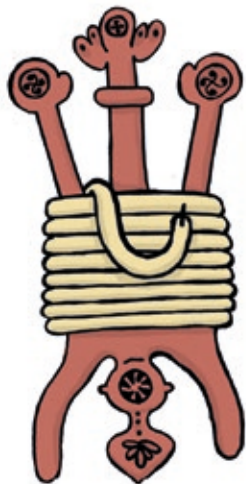
Hirukira olgetan

© GARBIÑE UBEDA

SOLUZIOAK:

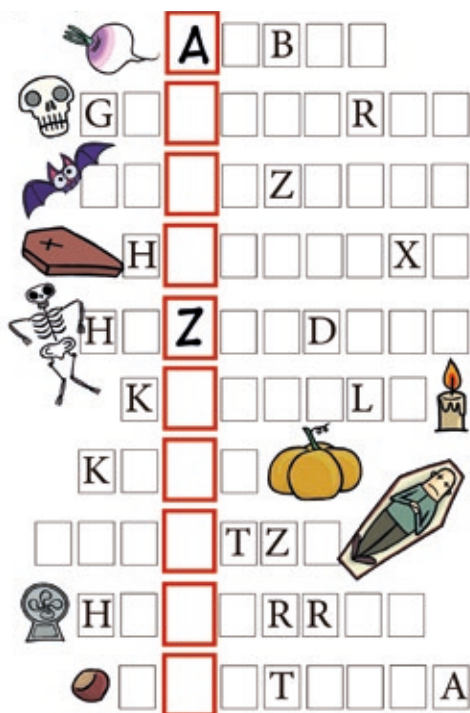
AURREKO
SOLUZIOAK

Hildakoak gogoratzeko
pizten den gauza honek
zer izen du?

Zer ote?

Jarri marrazkitxo
bakoitzari dagokion
izena, hizki
hizki, alboko lauki
zurietan. Gero, lauki
gorrietan gelditu
diren letrak irakurri,
goitik behera.

ET, ET, ET, HORI GABONETAKO ABESTIA
DA, ETA HAU GALI BELTZA DA!

KAKA!
EZ DUT
PUTZIK
IKUSTEN

GAZTAINAK ERRE ARTEAN,
GAZTAINAK ERRE ARTEAN,
TXIPLI-TXAPLA PUN...

ETA
GOXOKIRIK
EZ AL DA
BATERE?

Ispilutxo, ispilutxo...

Gau Beltzak duen magiaren eragina izango da agian,
baina gure laguntxoak ez dira ongi ispiatzen.

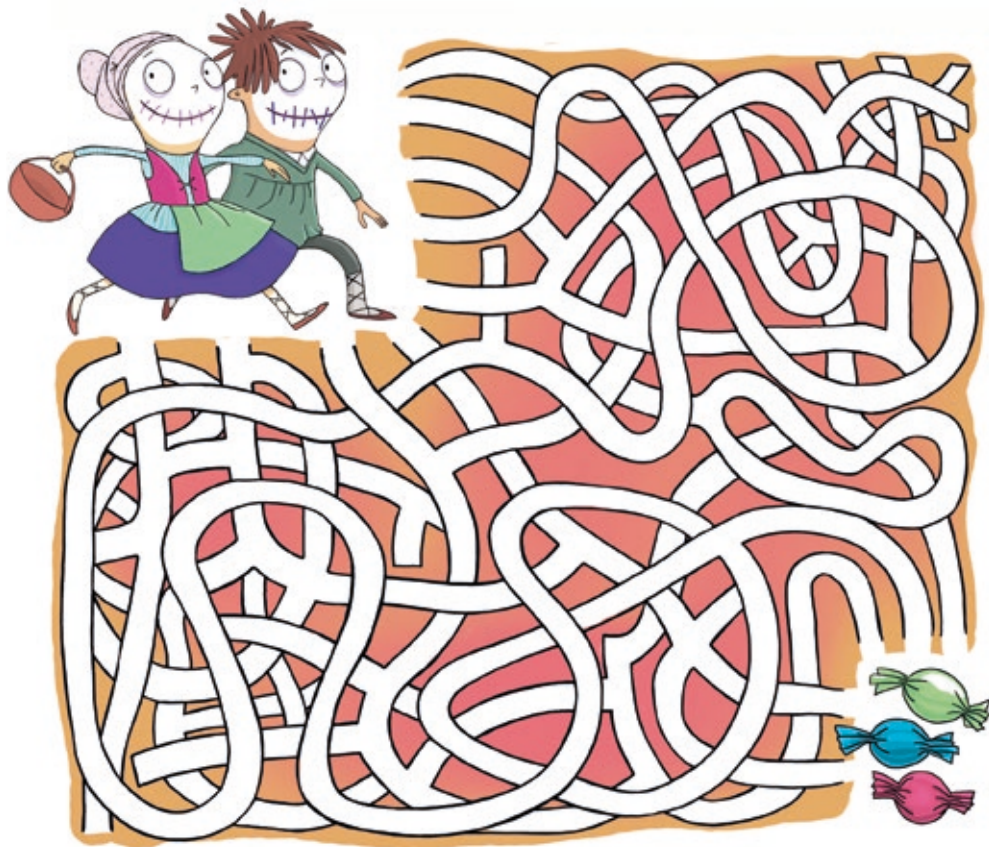
Aurki itzazu aldeak. Bederatzi dira guztira.

GAU BELTZA

Labirintoa

Gure Maripurtzil
eta Pelloziri santa
eskean doaz, baina
aukeran, gurago dute
gutizia gozoa jaso,
gaztaina baino. Zein
ote da goxokietaraino
eramango dituen bidea?
Aurki ezazu.

KONFIANTZAZKOA ETA HURBILA

- 0-16 adin tartea.
- Euskara eta euskal kultura onarri.
- Ingelesa Haur Hezkuntzatik.
- Guraso kooperatiba.
- Herritarra eta eraldatzailea.
- Autobus zerbitzua 2 urtetatik aurrera.
- Bertako janaria, ikastolan sukaldatua.
- Proiektu berritzaileak:
 - Konfiantzaren pedagogia, EKI, KiVa...
- Irakasleen etengabeko prestakuntza eta inplikazioa.

Kinka

KLIMA ETA NATURA KRISIAN

Podcasta eta buletina, **hamabostero.**

**Harpidetu zaitez
buletinera**
Berria.eus/kinka

berria

zuk badakizulako

hirukalagunen txokoa

Sari ederrak eskura!

Zozketa

Karpin Faunara txangoa

Karrantza Haranean, naturaren erdian, panterak, katamotzak, oreinak, kanguruak eta guanakoak zelatan daude zure zain. Zentro hori bisitatu gura duzu? Sarrera bikoitzak ditugu zuretzako!

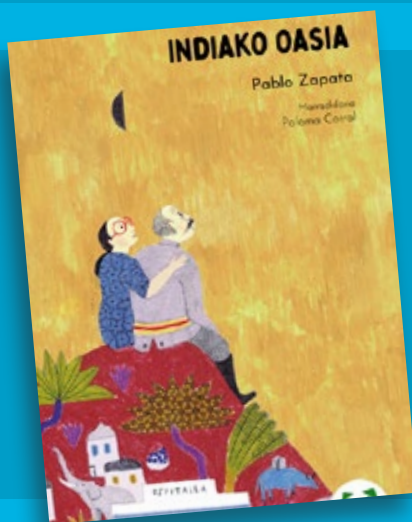
Zozketan parte hartu gura baduzu, urriaren 30a (domeka) baino lehenago bidali zure izen-deiturak eta harremanetarako bidea hona: bete Zozketak ataleko formularioa HIRUKA.eus webgunean.

Zozketa

Indiako oasia liburua

Ibaizabal argitaletxearen eskumenez, 10 urtetik gorako liburu eder hau zozkatuko dugu gure irakurle gaztetxoenen artean. Irakurri gura duzu? Bada, ez galdu aukera!

Zozketan parte hartu gura baduzu, urriaren 20a (eguna) baino lehenago bidali zure izen-deiturak eta harremanetarako bidea hona: bete Zozketak ataleko formularioa HIRUKA.eus webgunean.

Zozketa

Zerbait gertatzera doa edozein unetan

Urriaren 22an, zapatuan, musika eta olerkia batzen dituen ikuskizuna hartuko du Getxoko Muxikebarri Antzokiak, Harkaitz Cano eta Trizak taldearen eskutik. Saioa 21:00etan izango da.

Zozketan parte hartu gura baduzu, urriak 14 (barikua) baino lehenago bidali zure izen-deiturak eta harremanetarako bidea hona: bete Zozketak ataleko formularioa HIRUKA.eus webgunean.

Zelan egin HIRUKAlagun?

Webgunean: hiruka.eus/harpidetza/laguna

Idatziz: hirukakoop@hiruka.eus

Deituz: 944 911 337 • 688 812 368

Urtean 35 euroren truke, Uribe Kostako euskarazko komunikazio-taldearen bultzatzailea eta partaidea izango zara.

ZABALDU EUSKARAREN ATEA

EL EUSKERA LLAMA A TU PUERTA

DIRULAGUNTZAK

ERROTULUAK, TOLDOAK, BINILOA, PERSIANAK ETA
IBILGAILU KOMERTZIALAK EUSKARAZ IPINTZEKO

SUBVENCIONES

PARA RÓTULOS, TOLDOS, VINILOS, PERSIANAS Y
ROTULACIÓN DE VEHÍCULOS COMERCIALES EN EUSKERA

INFORMAZIO GEHIAGO
MÁS INFORMACIÓN

HIZKUNTZA AHOLOKULARITZA GETXOKO SALTOKIEI
ASESORIA LINGÜÍSTICA AL COMERCIO GETXOTARRA

94 415 22 52
gehi@getxo.eus

GETXOKO UDALEKO EUSKARA ZERBITZUA
SERVICIO DE EUSKERA DEL AYTO. DE GETXO

94 466 00 10/11
euskara.zerbitzua@getxo.eus
www.getxo.eus